

PERSPEKTIVE RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJU

Špehar, Dino

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:851406>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJU

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVO

Dino Špehar

**PERSPEKTIVE RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U
OSJEČKO- BARANJSKOJ ŽUPANIJI**

Završni rad

Karlovac, 2024.

DINO ŠPEHAR

**PERSPEKTIVE RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U
OSJEČKO- BARANJSKOJ ŽUPANIJI**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij Ugostiteljstvo

Kolegij: Osnove specifičnih oblika turizma

Mentor: DR. SC. Mateja Petračić, prof. struč. stud.

Matični broj studenta: 0248078772

Karlovac, rujan, 2024.

SAŽETAK

Konjička industrija u Hrvatskoj obuhvaća uzgoj konja i konjički turizam, koji igra ključnu ulogu u sociološkoj, demografskoj i ekonomskoj stabilnosti ruralnih područja. Glavni problemi sektora uključuju nedostatak infrastrukture i edukacije, dok se razvoj potiče kroz povećano zanimanje za aktivnosti s konjima i bogate prirodne resurse. Osječko-baranjska županija, s ergelama Đakovo i Lipik, primjer je značajnog doprinosa lokalnom turizmu kroz razne aktivnosti i kulturne manifestacije. Iako sektor nudi brojne mogućnosti, postoji potreba za održivim razvojem koji uključuje tehnologije poput senzora za praćenje zdravlja konja i Blockchain za upravljanje podacima, te promicanje očuvanja okoliša i lokalne kulture. Daljnji rast konjičkog turizma u Hrvatskoj ovisi o kontinuiranom ulaganju u infrastrukturu i promociji kulturnih događanja, uz održiv i odgovoran pristup koji minimizira negativne ekološke i društvene utjecaje.

Ključne riječi: konjička industrija, konjički turizam, ergele, turistička ponuda, održivi razvoj

SUMMARY

The equestrian industry in Croatia encompasses horse breeding and equestrian tourism, which plays a key role in the sociological, demographic, and economic stability of rural areas. The main issues facing the sector include a lack of infrastructure and education, while development is driven by increased interest in horse-related activities and rich natural resources. Osijek-Baranja County, with the Đakovo and Lipik studs, exemplifies the significant contribution to local tourism through various activities and cultural events. Although the sector offers numerous opportunities, there is a need for sustainable development that incorporates technologies such as sensors for monitoring horse health and Blockchain for data management, as well as promoting environmental protection and local culture. Further growth of equestrian tourism in Croatia depends on continuous investment in infrastructure and the promotion of cultural events, with a sustainable and responsible approach that minimizes negative environmental and social impacts.

Key words: equestrian industry, equestrian tourism, studs, tourist offer, sustainable development

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. KONJIČKA INDUSTRIJA	3
2.1. Utjecaj industrije u državnoj ekonomiji	5
2.2. Vizija i Misija hrvatske konjičke industrije	7
3. KONJIČKI TURIZAM.....	8
3.1. Povijest konjičkog turizma	10
3.2. Konjički turizam u Hrvatskoj	12
3.3. Oblici konjičkog turizma	14
3.3.1. Rekreativno jahanje	14
3.3.2. Lovno jahanje	16
3.3.3. Vožnja zapregama	16
3.3.4. Konjičke igre i prikazi	16
3.3.5. Turističko – izletničko putovanje konjima (karavana)	17
3.3.6. Terapijsko jahanje.....	17
3.3.7. Kulturno – folklorne manifestacije	18
4. OPĆE ZNAČAJKE SLAVONIJE.....	19
4.1. Opće značajke Osječko- baranjske županije	20
4.2. Gospodarske značajke Osječko- baranjske županije.....	22
4.3. Osnovna obilježja raspoložive resursne osnove za razvoj turizma Osječko- baranjske županije	23
4.3.1. Prirodni turistički resursi.....	25
4.3.2. Antropogeni turistički resursi.....	27
4.3.3. Analiza turističkog prometa	29

5. RAZVOJ TURIZMA U DRŽAVNOJ ERGELI ĐAKOVO I LIPIK	38
5.1. Turistička ponuda državne Ergele Đakovo.....	40
5.2. Plan razvoja državne Ergele Đakovo	42
6. MARKETINŠKE AKTIVNOSTI	44
7. ODRŽIVI I ODGOVORNI RAZVOJ KONJIČKOG TURIZMA	46
8. SWOT ANALIZA.....	48
9. KONJIČKI TURIZAM KAO PRILIKA ZA RAZVOJ RURALNOG PODRUČJA U SVIJETU	52
9.1. Konjički turizam kao dio turizma na farmama.....	54
9.2. Uloga konjičkog turizma u razvoju ekoturizma i agroturizma	56
10. ZAKLJUČAK	58
POPIS LITERATURE	59
POPIS SLIKA	64
POPIS TABLICA	64
POPIS DIJAGRAMA	64
POPIS GRAFIKONA	64

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Tema ovog istraživanja je konjički turizam u Osječko-baranjskoj županiji. Fokusom na ulogu i ključne aspekte konjičkog turizma u županiji, čime će se detaljno analizirati razvoj turizma u regiji. Njegov doprinos ekonomiji, kulturnoj baštini te turističkoj ponudi. Cilj rada je razumjeti kako konjički turizam oblikuje turističku destinaciju Osječko-baranjske županije te identificirati ključne resurse i aktivnosti koje podržavaju ovu vrstu turizma.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Rad na temu konjskog turizma u Osječko-baranjskoj županiji obuhvatio je širok spektar izvora podataka i preciznih metoda prikupljanja kako bi se osigurali sveobuhvatni i relevantni rezultati. Podaci su dobiveni putem stručnih članaka, knjiga, istraživačkih radova te relevantnih internetskih izvora specijaliziranih za konjski turizam. Za analizu su korišteni sekundarni podaci prikupljeni metodama istraživanja za stolom, što je omogućilo detaljnu analizu bez izlaska na teren. Nakon toga obrađeni su različitim metodama, poput kompilacije, deskripcije i analize sinteze. Kompilacijom su se prikupili podaci iz različitih izvora kako bi se stvorila cjelovita slika o konjskom turizmu u županiji. Deskripcijom su se detaljno opisali različiti aspekti konjičkog turizma, uključujući turističke atrakcije, infrastrukturu, usluge, dok se u analizi sinteze služilo za evaluaciju i interpretaciju podataka s ciljem razumijevanja trenutnog stanja i potencijala razvoja konjskog turizma u Osječko-baranjskoj županiji.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad se usredotočuje na konjički turizam u Osječko- baranjskoj županiji, njegov razvoj te turističke aktivnosti vezane uz turizam u županiji. Sastoji se od deset glavnih cjelina, a to su: uvod, konjička industrija, konjički turizam, opće značajke Slavonije kao destinacije konjičkog turizma, razvoj turizma u državnoj ergeli Đakovo i Lipik, marketinške aktivnosti, održivi i odgovorni razvoj konjičkog turizma, swot analiza, prilika za razvoj ruralnog područja u svijetu te zaključak.

2. KONJIČKA INDUSTRIJA

Ovaj dio pruža pregled konjičke industrije u Hrvatskoj, ističući njen utjecaj na ekonomsku, demografsku i sociološku stabilnost ruralnih područja. Razmatraju se ključni segmenti razvoja industrije, uključujući odgoj, obuku higijenu i zdravlje konja. Isto tako analizira se raznolikost poslovnih aktivnosti unutar samog sektora te uloga konja u sportu, turizmu i rekreaciji. Naglašava se značaj strateškog razvoja i međunarodnog priznanja hrvatske konjičke industrije, gledano kroz misiju i viziju usmjerene na održivost i profitabilnost.

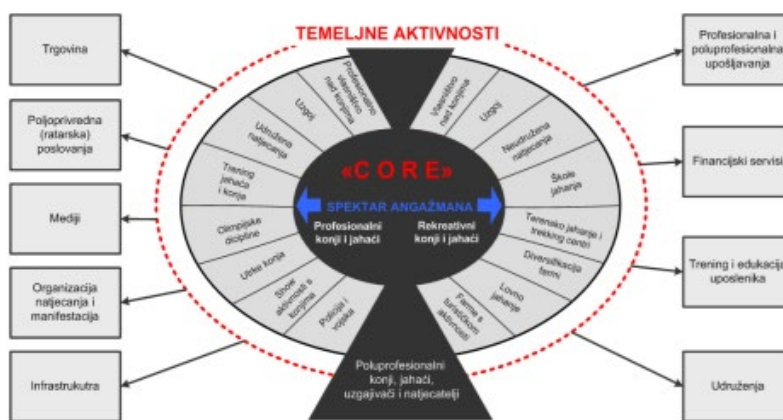
Konjička industrija je vrlo raširen sektor koji spaja odgoj konja i djelatnosti koje su povezane sa njim, sve u svrhu omogućivanja krajnjim potrošačima da zadovolje svoje potrebe vezane za konje. Na primjer, postoje Hrvatski centri za konjogojstvo i razvoj djelatnosti te institucije u Hrvatskoj čime su postavljeni temelji za razvoj konjičke industrije. Promatrajući konjičku industriju, ona utječe na ekonomsku, sociološku i demografsku stabilnost ruralnih područja. Danas je konjička industrija i konjički turizam jako razvijen. Jedan od glavnih razloga je što ne implicira visoku razinu ulaganja, što omogućuje vlasnicima konja lagodniji život. Broj konja, pasmina i uzgojenih tipova se povećao, kao i broj vlasnika. Stoga je u Hrvatskoj registrirano 15 796 konja, a uzgajivača 3 500. Također vlasnici imaju mogućnost dobivanja poticaja od države. Kako bi se konjička industrija nastavila razvijati potrebni su određeni segmenti kojih se treba pridržavati. To su odgoj, zdravlje, higijena i obuka konja između starosti od oko 6 mjeseci i tri do četiri godine za određenu aktivnost. Zatim izgraditi povoljno okruženje koje uključuje ekonomski i ljudski kapital koji će olakšati proizvodnju konja kroz čitav lanac vrijednosti. Industrija se sastoji od velikog broja različitih vrsta poslovanja, uglavnom malih te podupire široki varijetet aktivnosti u svim dijelovima zemlje. Kombinira osnovne seoske i ruralne aktivnosti kao što su držanje, trening konja i uzgoj sa većim brojem urbanih ili gradskih aktivnosti. U zemljama koje su ekonomski dobro razvijene i zemlje kod kojih je primijećeno povećanje ekonomskog standarda, bavljenja konjima kao što je uzgoj, sport, rekreacija itd., postaje sve više način i kvaliteta življenja. Trenutno ovo postaje jedan od glavnih interesa u modernim nacionalnim konjičkim industrijama. Konj

se smatra sredstvom koje može poslužiti u aktivnostima kao što je opuštanje i edukacija ljudi svih dobnih skupina. Promjene koje se javljaju u zakonskoj regulativi nekih država koje su ozakonile klađenje na utrke van trkališta, iznimno su utjecale na sam uzgoj trkačkih konja, njihovu aktivnost na trkalištu te uporabu. Promjenama zakonske regulative povećao se broj trkačkih konja u mnogim državama, ali se i dalje u konjičkim industrijama ističe uporaba konja u svrhu ugone i odmora odnosno poboljšanju kvalitete življenja. Zahvaljujući razvoju industrije, mnoga konjička društva svakim danom imaju sve više zainteresiranih početnika i natjecatelja amatera u mnogim konjičkim događanjima koje je usmjereno na promoviranje aktivnosti izvan natjecateljskih objekata koje se još zovu i nearenske aktivnosti. Tu spada terensko i rekreacijsko jahanje. Kao što je rečeno konjička industrija postala je vrlo raširena. Najvažniji dio konjičke industrije je trkaća konjička industrija kojem pripadaju kasačke i galopske trke.

Dva glavna dijela na koje se konjička industrija dijeli je:

1. temeljne ili „core” aktivnosti osnovane na korištenju, posjedovanju i vlasništvu konja
2. aktivnosti davanja dobara i servisa za temeljne aktivnosti

Slika 1: Shema moderne konjičke industrije

Izvor: hrcak.srce.hr, <https://hrcak.srce.hr/file/91244> (15.1.2024.)

Temeljne aktivnosti moderne konjičke industrije može se reći da izravno zadovoljavaju potrebe potrošača te se protežu u dva smjera, od profesionalnih aktivnosti prema aktivnostima opuštanja i ugođe u radu s konjima. Kod aktivnosti profesionalnih natjecatelja u konjičkim sportovima najčešće sa sobom povlači aktivnosti kao što su treneri, organizatori konjičkih natjecatelja, uzgajivači i ostali. Gledajući zanimanje sudionika u konjičkoj industriji za razliku od profesionalnih natjecatelja kreće se od interesa za ostvarivanja određene dobiti do opuštanja uz konje. Osim ovakvih sudionika postoje i poluprofesionalni sudionici koji su zainteresirani za kombinaciju ostvarivanja dobiti i druženja. Aktivnosti druženja sa konjima uključuje edukaciju u radu s konjima, obuku vozača i jahača te sudjelovanje konja u turističkim aktivnostima i dr.

Aktivnosti davanja i osiguravanja dobara i servisa za „core” su jednako važne. To su potkivači, konjogojski stručnjaci, veterinarski djelatnici, proizvođači hrane, za hipodrome i natjecateljske objekte i ostalo.

2.1. Utjecaj industrije u državnoj ekonomiji

Konjička industrija svoj ekonomski dobitak u državnoj ekonomiji ostvaruje na različite načine. Ovo se može postići kroz korištenje različitih konjičkih natjecališta, pri čemu je hipodrom najistaknutiji. Oni koriste radnu snagu i imaju troškove radi uspješnog poslovanja. Osim toga, uzgoj konja i aktivnosti posjetitelja uključuju različite aspekte. Kod uzgoja konja uzgajivači i treneri koriste zemlju, rad, krmu, profesionalne servise, prenoćišta, restorane, opremu, strojeve te dr. usluge i dobra. Gledajući iz ekonomskog kuta konjička industrija sastoji se od mnogobrojnih dijelova koji su povezani u jedinstveni vrijednosni lanac. Ovakva poslovanja se odražavaju preko godišnjih ulaganja, zaposlenosti i regionalne distribucije sektora.

Utjecaj konjičke industrije mjeri se u :

1. bruto državnom proizvodu (BDP)
2. zaposlenosti
3. finalnom potraživanju

Potrošnja koja se bazira na konje definira se kao novčana potrošnja za dobra i servise koje su povezane s konjičkim aktivnostima. Ona se dijeli u tri kategorije. To su:

1. potrošači koji troše svoj novac na klađenje van hipodroma, koje se još zove off – track klađenje
2. potrošači koji posjećuju konjička natjecanja i troše novac u izravnom klađenju na hipodromima tijekom trka (on – track klađenje), ulaznice, programi, restorani, dućani i ostalo
3. potrošači koji su izravni sudionici i obožavatelji konjičkih aktivnosti, a svoj novac troše na pansioni smještaj konja, treninge, školu jahanja, opremu, stručnu i veterinarsku uslugu

Modeli koji se koriste za utvrđivanje utjecaja industrije na ekonomiju zasnivaju se na input – output modelu. To su:

1. Izravni ekonomski utjecaji (potrošnja konjičke industrije u ostalim industrijama)
2. neizravni (odnosi se na troškove nastale zbog konjičke industrije u trgovini kao što su na primjer proizvođači hrane potrošili su novac za kupnju umjetnog gnojiva)
3. prouzročeni (u pojedinim trenucima proizvođač hrane treba unajmit radnika ili neki poljoprivredni stroj koji ne posjeduje)

Zbrajajući ova tri modela dobije se ukupni ekonomski utjecaj.

2.2. Vizija i Misija hrvatske konjičke industrije

U Republici Hrvatskoj postoji mali broj grla koji čine populaciju konja. Unatoč malom broju, ova natjecališta značajno doprinose razvoju moderne i napredne konjičke industrije. Kako bi se razvijala konjička industrija u Hrvatskoj postavljena je određena vizija i misija. Vizija predviđa da konjička industrija u Hrvatskoj mora ostvariti određena priznanja. Jedno od tih priznanja uključuje postizanje nacionalne i međunarodne prepoznatljivosti kao dobro organizirana, dostupna svojim dobrima i servisima svim zainteresiranim potrošačima te mjesto opskrbe kvalitetnim konjima. Također, planira se povećanje broja sportske pasminske populacije u budućnosti koje trebaju stalno kroz godine uzimati sve viši udio u cjelokupnoj hrvatskoj konjičkoj industriji. U tu skupinu spadaju engleski punokrvnjak, kasač, preponsko dresurske pasmine, uzgojni tipovi. Kako bi bila nacionalno i međunarodno priznata i na odgovarajućoj razini, važno je imati stručnjake sa odgovarajućim znanjima i vještinama za razvoj uspješne, održive i profitabilne proizvodnje. Misija bi imala za cilj pružanje pomoći konjičkoj industriji da ostvari što bolje profitabilna te da reducira sadašnju razinu gubitaka boljim mjerama nacionalne novčane potpore, stvaranjem strategije i pokretanje razvojnog programa. Pomoviranje održive upotrebe zemljišnih i vodenih resursa. Očuvanje autohtonih pasmina bazirano na samoodrživosti, ekologiji i tradiciji. Podizati određenu razinu znanja, vještina i sposobnosti. Podupiranje osamostaljenja krovnih uzgojnih i sportskih organizacija koje bi se usklađivalo sa međunarodnim regulativama. Podupiranje razvoja konjičkog turizma te osigurati zdravlje i dobrobit konja.

Hrvatska konjička industrija oslikava se kao bitan sektor s pozitivnim utjecajem na ruralna područja i nacionalnu ekonomiju. Uz rast broja konja i njihovih vlasnika, te uz poticaje od države, industriji omogućava da pokriva širok spektar aktivnosti od uzgoja i treninga konja do konjičkog turizma i sporta. Misija i vizija industrije usredotočene su na postizanje međunarodnog priznanja, povećanje kvalitete života kroz rad s konjima te održivost. Održivi razvoj i podrška stručnjaka ključni su za naredni napredak i uspjeh konjičke industrije.

3. KONJIČKI TURIZAM

Konjički turizam predstavlja sveobuhvatan segment turizma u koji ulaze aktivnosti vezane uz konje, kao što su jahanje i konjičke igre, manifestacije, te posjete konjičkim farmama i stajama. Ovakav oblik turizma ne samo da omogućuje zaljubljenicima konja da uživaju u svojim hobijima, već doprinosi i razvoju lokalnih zajednica kroz turističke aktivnosti. Različiti aspekti konjičkog turizma, uključujući njegovu povijest, sadašnje stanje te perspektive razvoja, bit će razmotreni u nastavku.

Osnovni dijelovi konjičkog turizma su okoliš, ljudi i konji. Konjički turizam je vrsta turizma koji se počeo razvijati zadnjih desetljeća i sve više ljudi se počinje uključivati u njega. Ovaj oblik turizma se provodi zbog specifičnih razloga, poput postojanja antropogenih i prirodnih resursa, različitih vrsta reljefa, sve većeg broja jahača, konjičkih pansiona, privatnih i državnih ergela te vodiča konjičkog turizma. Zahvaljujući ovim elementima ostvaruje se konjički turizam i stvaranje atraktivne turističke ponude. U konjički turizam spadaju utrke, izložbe i druge manifestacije u kojem posjetitelj ili turist sudjeluje aktivno i pasivno. Tu spada jahanje u prirodi te na jedinstvenim i posebnim mjestima, putovanje s konjima na kraće i duže relacije, kampiranje u kampu, upoznavanja novih mjesta. Konjički turizam također obuhvaća sve želje pojedinaca i turističkih agencija u svim dijelovima turizma što dovodi do kontinuiranog rasta zanimanja. Prepoznavši to, opravdano se ulaže u njegov daljnji napredak. Na temelju dostupnih podataka, može se zaključiti da konjički turizam predstavlja značajan turistički proizvod na međunarodnoj razini. Rumunjska je jedna od zemalja koja je kvalitetno razvila svoj sustav konjičkog turizma u Europi gdje se nalazi na drugom mjestu po broju konja po glavi stanovnika i sedma zemlja u Europi u pogledu populacije divljih te poludivljih konja.

Dok je konjički turizam nekada bio ograničen na staze za jahanje ili putovanja, danas obuhvaća široki spektar konjičkih aktivnosti koje turisti žele i koriste izvan mjesta stalnog boravka, kao što su edukacija i obuka za odrasle i djecu, ponude konjičkih izložbi za turiste, vožnja saonica ili konjičkim zapregama i ostale vrste odmora u kojem se uključuje konja. Osobe koje pružaju ovakvu vrstu usluga kroz aktivnosti promiču interes,

razumijevanje i ljubav prema ovim životinjama te ugodu u prirodi. Baveći se ovim turizmom, zahtijeva posvećivanje određenog vremena. S obzirom na današnji ubrzani način života, ljubitelji konja i jahanja često nisu u mogućnosti izdvojiti određene troškove držanja te brige o vlastitim konjima. Iz tog razloga nemaju mogućnost da posjeduju vlastitog konja. Upravo to, davatelji usluga prepoznali su kao prednost jer su omogućili turistima, osim davanja usluga povremenim turistima, osnivanje konjičkih klubova. Cilj konjičkih klubova bi bilo povezivanje određenog broja jahača i ljubitelja konja, i stvaranje stalnih sudionika konjičkog turizma. Prihod koji davatelji ostvaruju od ovakve vrste usluga je naplata mjesečnih članarina. Ovakav način omogućuje korisnicima da manje potroše, a da pritom mogu imati konja tijekom cijele godine, što omogućuje bijeg od svakodnevnice u prirodu. Konjički turizam je jedan od rijetkih turizma u kojem mogu sudjelovati svi koje to zanima, bez obzira bio vrhunski sportaš ili ne. Svaki jahač mora znati koji se okuša u ovome da konjički turizam nudi nova znanja, iskustvo i vještine koje može steći. Zbog toga konjički turizam ima veliki udio u aktivnostima opuštanja ljudi na globalnoj razini, dobnih i socijalnih skupina.

U svrhu poboljšanja razvoja konjičkog turizma osnovan je Međunarodni susret konjičkog turizma¹ (International Meeting of Equestrian Tourism) 2021. godine na inicijativu Upravnog odbora FITE (Federation Internationale de Tourisme Equestre) na čelu sa predsjednikom Fredericom Bouixom. Svrha susreta je bio razgovor o akcijama vezanih za konjički turizam i međusobna podijela tih informacija sa što većim brojem sudionika. Predsjednik je odobrio ovaj projekt te se prvi put održao 13. rujna 2022. godine u Silkeborgu u Danskoj. Drugo izdanje se održavalo 2024., ove godine u Rimu 3. i 4. svibnja. Ovim događajem FITE željela je okupiti dionike konjičkog turizma i donositelje odluka, kako bi stvorili obećavajuće projekte za teritorije, od lokalne do međunarodne razine. Tri glavne teme koje su se vodile na skupu bile su lokalni razvoj i agroturizam konjičkog turizma, parkovi i rute čime bi se promicao nacionalni i međunarodni turizam te profesionalci za putovanje konjima gdje bi se iznosila vlastita mišljenja.

¹ Međunarodni susret konjičkog turizma- događaj ili manifestacija koja okuplja sudionike iz različitih dijelova svijeta radi promocije i razmjene znanja, iskustava te razvoja konjičkog turizma

Slika 2: Logo Međunarodnog saveza konjičkog turizma

Izvor: MEĐUNARODNI SUSRET KONJIČKOG TURIZMA, [FITE-NET - RENCONTRES INTERNATIONALES DU TOURISME ÉQUESTRE](#) (18.2.2024.)

3.1. Povijest konjičkog turizma

Konji, magarci te njihovi križanci, mazge i mule, pripadaju porodici Equidea, redu neparnoprstaša Perissodactyla, odnosno kopitara Ungulata. Prvi prihvaćeni predak današnjeg konja smatra se da je *Equus ferus*, a suvremeni domaći konj zove se *Equus caballu*.

Čovjek i konj su usko povezani već 4000 godina. Uloga konja u ljudskoj povijesti je nemjerljivo velika te je imala različitu ulogu kako je vrijeme odmicalo. U početku konj se zanemarivao i služio je ljudima kao izvor hrane, s vremenom je dobio važniju ulogu te je postao čovjekov ljubimac i prijatelj.

Prvi konji pripitomljeni su u srednjoj Aziji između 4000 i 3000 godine prije Krista. Prva poznata europska civilizacija koja je prihvatila konje kao važnu ulogu u njihovim životima bio je viteški red Tolkien, gdje se vidjela egzistencijalna povezanost viteza i konja. Njihova vidljiva uloga uočljiva je postavljanjem konjice kao glavnim simbolom i osnovu vojne snage od strane Gotskog kraljevstva Rohan. Konj se u počecima najviše koristio kao prijevozno sredstvo brojnim narodima diljem Europe, ali i šire. Najviše se ističu Nomadi koji su se zahvaljujući pripitomljenim konjima selili. Osim transporta i ratovanja služili su se i u poljoprivredne radove kao što je vuća teškog pluga kako bi čovjeku omogućili hranu, zaradu, život te na kraju komunikaciju.

Prvi početci konjičkog turizma pojavljuje se 1950-tih godina u Europi, ponajprije Francuskoj, u vrijeme kada su strojevi preuzeli poslove koje su do tada obavljali konji. Zbog njihove sve manje koristi u navedenim područjima, moralo se okrenuti novim izazovima kako bi ih se najbolje iskoristilo. Od tada je ugodno druženje s konjima postalo stvarnost i jedan od najsigurnijih načina razvoja rekreativnog jahanja.

Konjički turizam je došao do nedvojbeno najboljeg načina stjecanja i zadržavanja interesa velikog broja jahača i privlačenja opće javnosti vrijednostima koje su povezane s njim. Postajalo je popularnije upotreba konja u sportske i jahaće svrhe. Počeli su se primjenjivati u rekreacijske i terapijske svrhe. Konji su također postali znak ugleda i moći koje koriste plemenitaši.

3.2. Konjički turizam u Hrvatskoj

Konjički turizam selektivni je oblik turizma koji bilježi pozitivan rast u broju aktivnosti koje obuhvaća broj konja i jahača. Kako bi se nastavio pozitivan trend uzgoj i bavljenjem konjima postavljen je prema Europskim standardima pokušavajući se „suprostavljajući modernim zemljama uzgoja konja” razviti na tržištu. Institucije koje se bave za vođenje konja i vođenje nacionalne baze podataka središnjih kopitara je Hrvatski centar za konje. Trenutno u Hrvatskoj postoje dvije Državne ergele Đakovo i Lipik za lipicance te postoji Središnji registar kopitara kao glavna nacionalna institucija. U Hrvatskoj je za sada zabilježeno ukupno 21.796 kopitara, od toga su 19.306 životinja konji. Konji koji su registrirani prema skupinama čine ukupan udio od 37 % toplokrvnih konja, hladnokrvnih konja 59 % te 4% ponija. Uzgajivači koji se bave konjima podijeljeni su po udrugama uzgajivača i svaka uzgojna organizacija bavi se određenom pasminom konja. Udruge zajedno čine federaciju udruga. Hrvatska trenutno broji 43 udruge i 11 privatnih studija farme. Te udruge provode samostalno uzgojni programi i potpuno održavanje obveza uzgoja i selekcije konja pasmina za koje su dobile odobrenje od Ministarstva Republike Hrvatske. U hrvatskoj postoje autohtone pasmine u koje se ubrajaju tri pasmine konja. To su hrvatski hladnokrvnjak, hrvatski posavac i međimurski konj. Dok su međunarodno potvrđene pasmine lipicanski konj, čistokrvni, Čist Arapski konj, Haflinger i Gidran konj.

Konjarstvo Republike Hrvatske razvija se u četiri različita pravca. Prvi pravac je ekološki uzgoj podrazumijeva da se autohtoni konji uzgajaju i prostiru na područjima zaštićenih prirodnih naselja u Hrvatskoj. Drugi pravac je desetljetna duga tradicija konjogojstva i konjičkog turizma u Hrvatskoj gdje se životinja koristi u svrhu sudjelovanja u manifestacija kao što su Vinkovačke jeseni, Đakovački vezovi, Sinjska Alka. Osim manifestacija koristi se i u razne izložbe, sajmovi konja te "modernijim" načinima korištenja konja kroz rekreaciju i zabavu. Treći smjer je razvoj je terapijsko jahanje. Ono uključuje 26 udruga, više od stotinu konja i preko tisuću korisnika organizirano pod Terapijsko jahačko društvo Hrvatske. Zadnji smjer je obuhvaća četiri saveza. To su Hrvatski kasački savez, Hrvatski

galopski savez u koji spada galopski sport i Hrvatski konjički savez koji podrazumijeva dresuru, izdržljivost, vojska, show jumping², vožnja.

U Hrvatskoj postoje brojni konjički klubovi i centri koji se bave konjičkim sportom. Hrvatski konjički savez broji 49 konjičkih klubova. Oni koriste konje za razna događanja, nude terapijsko jahanje, školu jahanja, rekreativno jahanje. Posljednjih godina postoji sve više natjecatelja koji aktivno sudjeluju u sportskim događanjima. Savez broji da je bilo između 455 i 582 natjecatelja i između 495 i 581 konja. Za dresuru 31 %, show jumping 45 %, vožnja 5 %, izdržljivost 19% i vojni. Uz brojne konjičke klubove i centre kojima Hrvatska raspolaže, još uvijek nema određena destinacija koja se izričito izdvaja kao destinacija konjičkog turizma. Ipak postoje destinacije koje imaju podlogu da postanu. Jedna od njih je Bjelovarsko-bilogorska županija. Njezin konjički turizam je uvršten u turističku ponudu gdje su trasirane konjičke staze, organizirana su međunarodna i državna natjecanja, organiziraju se radionice za konjičke turističke vodiče, djeluje oko desetak konjičkih klubova, sve u suradnji turističke zajednice, privatnog sektora te stručnih udruga. Osim Bjelovarsko – bilogorske županije na području Koprivničko – križevačke županije uređene su turističke konjičke staze. Konjičke turističke staze ovih dviju županija integrirane su u okviru aktivnosti međunarodne asocijacije konjičkog turizma ENGEA.

² Show jumbing- disciplina u konjičkom sportu koja se organizira kao dio konjičkih natjecanja i manifestacija te zahtijeva visoku razinu vještina i preciznosti od konjanika i njihovih konja

3.3. Oblici konjičkog turizma

U oblike konjičkog turizma spadaju rekreativno jahanje, konjička natjecanja, lovno jahanje, vožnja zapregama, konjičke igre i prikazi, škole jahanja i vožnje zaprega, turističko – izletničko putovanje konjima, vestern jahanje, terapijsko jahanje, konjogojske izložbe, smotre i sajmovi, kulturno – folklorne manifestacije. Zatim konjički edukacijski kampovi, prezentacije uzgoja konja, aukcije konja, konferencijski konjički turizam, povezanost konja i umjetnosti, posjeti ergelama, uzgojima i konjičkim centrima i izletnički posjeti uzgojima konja u izvornom prirodnom okruženju.

3.3.1. Rekreativno jahanje

Rekreativno jahanje je najpopularnija aktivnost od svih ostalih oblika konjičkog turizma. Također je najvažnija i komercijalno najaktivnija rekreacijska aktivnost jer ima najviše korisnika. U mnogim zemljama ima kulturnu vrijednost povezanu sa putovanjem, sve u svrhu upoznavanja novih krajolika i istraživanja. U rekreativno jahanje ne ulazi korištenje konja za spašavanja i traženja osoba, kao i znanstvena istraživanja.

Rekreativno jahanje može se podijeliti u tri dijela gdje svako od njih ovisi o samom odabiru turista.

1. Trail jahanje je oblik jahanja radi obilaska povijesno kulturnih mjesta te iz užitka radi boravka u prirodi. Uglavnom obuhvaća jednodnevna jahanja. Može biti organizirano na razini nekog konjičkog kluba kao stalna ponuda ili prema dogovoru za osobu ili manju skupinu.

Slika 3: Trail jahanje

Izvor: istrastar.com, <https://istrastar.com/> (20.2.2024.)

2. Endurance jahanje ili daljinsko jahanje je neki oblik sportske discipline, više nego rekreacija. Natjecatelji se natječu na različite udaljenosti, gdje je najčešće veća udaljenost na nekih 80 kilometara. Svrha ovog oblika je promoviranje konjičke staze. One uglavnom povezuju konjičke centre, općine, gradove, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, ugostiteljske objekte i ostalo.
3. Trekking jahanje je višednevna avantura i jahanje na duže relacije. Često spaja različite kulturne, gastronomske i druge poznate lokacije određenog područja. Turisti na svoja putovanja nose cijelu opremu za putovanje i kampiranje gdje žele osjetiti slobodu tijekom boravka u sedlu i na leđima konja.

Slika 5: Trekking jahanje

Slika 4: Daljinsko jahanje

Izvor: Jahanje- Konji, <https://konji431985390.wordpress.com/dogadanja/> (20.2.2024.)

Izvor: Likos- Adventure Park, <https://likos-adventure.hr/aktivnosti/cijena/Jahanje> (20.2.2024.)

3.3.2. Lovno jahanje

Atraktivan oblik lova još je uvijek neprepoznatljiv u Hrvatskoj, kao i takav oblik bavljenja konjima i načinom korištenja konja.

Program jahanja oživljava tradiciju nekadašnjeg lova gdje se najčešće radilo o lovu na lisice ili drugu divljač koji je danas zabranjen. Od divljači je to jelen, srna, zec i ostala divljač. Današnji lov utjelovljuje kao igra u kojoj jedan od jahača ima ulogu lisice. Obzirom na svrhu, duljinu jahanja, uvjete u prirodi kao što su zapušteno područje, šume i ostalo, te razne zapreke preporuča se da u lovnom jahanju sudjeluju iskusni jahači. Lovno jahanje vremenski traje nekoliko dana. Najčešće tri dana. Stoga zahtjeva također dodatnu turističku ponudu kao što je gastronomska ponuda lokalnih specijaliteta uz lokalne izvođače tradicijske glazbe.

3.3.3. Vožnja zapregama

Vožnja zapregama za određeno mjesto ne daje veliki udjel, ali mu daje prepoznatljivost, odnosno temelji se na tradiciji tog područja. Najpoznatija vožnja zaprega su razgledavanje gradova u kočijama u takozvanim taksi fijakerima. Grad koji se ističe je Beč, gdje se ispred zgrade Španjolske škole jahanja, smješteni bečki taksi fijakeri. Slično Beču postoji i u Maroku. Glavnom gradu Marakeshu, gdje su fijakeri njihova svakodnevnica.

3.3.4. Konjičke igre i prikazi

Konjičke igre i prikazi organiziraju se kao atrakcija, a njihovo organiziranje temelji se na prikazivanju povijesnih događaja ratovanja ili natjecanja. Vodeća zemlja u Europi po najboljim predstavama i po njihovom broju je zasigurno Mađarska. Njezini čikoši koji se ističu svojim vještinama koje rade s konjima poznati su ne samo u Europi već i u svijetu. Oni također nerijetko znaju gostovati i na natjecanjima. U Hrvatskoj postoje brojne konjičke igre koje se percipiraju kroz razne viteške turnire te bitke graničara s Turcima. Nju organizira Konjogojska udruga iz Županje pod nazivom „Stari graničar”. Najpoznatija viteška igra u Hrvatskoj je Sinjska alka koju organizira Viteško alkarsko društvo iz Sinja.

Zbog svoje prepoznatljivosti stavljena je na UNESCO – v popis 2010. godine kao nematerijalna svjetska baština. Spomenimo i udrugu „Lipicanska barokna raskoš“ s ciljem oživljavanja hrvatskih dvoraca i perivoja čuvaju tradiciju dvorskog života sa šest uigranih predstava na svakodnevnoj bazi i po potrebi specijalne predstave kao „Božićni bal lipicanaca“ koji se održava na Državnoj ergeli Đakovo.

3.3.5. Turističko – izletničko putovanje konjima (karavana)

Organizira se za manje skupine od četiri do šest osoba, kao i klubove ili skupine prijatelja koje najčešće traje tjedan dana. Razgledava se uglavnom određeno područje karavanom ili više njih. Uz karavane mogu putovati turisti jahači koji prelaze put od 30 kilometara. Tijekom putovanja turistima je osigurana hrana i piće tipično za regiju kroz koje se putuje. Dok je u kolima sav potreban pribor i oprema za izlet. Nakon dnevnog putovanja, turisti se odmaraju i noće u dvorcima, seoskim gospodarstvima, gostionicama, motelima i slično što je tipično za regiju u kojoj se nalaze. Turisti na putovanju mogu doživjeti i naučiti brojne stvari kao što je voziti zapregu, uprezati konje, timariti, napajati i hraniti konje. Najzanimljiviji oblik putovanja zapregama je putovanje „romskom karavanom“.

3.3.6. Terapijsko jahanje

Terapijsko jahanje ili asistirana terapija konjima ima funkciju u kojima se konj koristi kao terapija za osobe s invaliditetom čime se pokušava povećati sposobnost pojedinca. Uporabom konja pokušava se izliječiti kognitivne, socijalne, obrazovne, emocionalne probleme te oblikovanje ponašanja. Najbolji tip terapijskog jahanja je svakodnevno normalno konjičko okruženje, zajedno sa aktivnošću i terapijskim igrama. Organizacije koje se bave ovakvim oblikom jahanja nemaju veliku zaradu, ali ima veliku važnost za pacijente. U Hrvatskoj i u svijetu se organiziraju brojna natjecanja upravo posvećena osoba sa invaliditetom. Terapijsko jahanje smatra se korisnim za liječenje jer konjski hod je sličan čovjekovom. Terapije uz pomoć konja zovu se fizioterapija na konju, hipoterapija i psihoterapija. U program terapije najčešće su uključeni suradnik i licencirani trener jahanja. Prednosti koje terapijsko jahanje nudi su psihološke, fizičke, socijalne i

obrazovne. Također prilikom odabira konja postoje određene upute za jahanje kao što se ne preporuča odmah nakon dopremanja konja staviti u program, već ga treba privikavati novoj okolini i dati mu vremena da se prilagodi. Za to vrijeme s konjem mora raditi netko iskusan. Pri odabiru konja potrebno je prilagoditi vrstu konju jahaču. Obzirom na dob, visinu i težinu. Prije jahanja potrebno je znati koliko je konj dugo u radu i kako se konj odnosi prema čovjeku.

3.3.7. Kulturno – folklorne manifestacije

Kulturno folklorna manifestacija temelji se na tradiciji toga kraja gdje imaju dugu tradiciju. Mnoge manifestacije nalaze se u pojedinim hrvatskim regijama kao što je Slavonija gdje su najpoznatiji „Đakovački vezovi” i „Vinkovačke jeseni”. Njih prate još manje manifestacije poput „Konji bijelci” u Babinoj Gredi. Neke kulturno – folklorne manifestacije traju i manje godina. To su „Oj dorati” u Županji, „Voloderske jeseni” u Voloderu, „Dani Zrinskih” u Zrinskom Topolovcu, „Terezijana” te Povijesna postrojba hrvatske vojske Bjelovarski graničari pod nazivom „Husari 1756”.

Konjički turizam pruža široki spektar aktivnosti koje zadovoljavaju interese i potrebe različitih turista, a time doprinosi unaprijeđenju turizma u regijama koje pružaju ove usluge. Rastuća popularnost konjičkog turizma, zahvaljujući sve većem broju entuzijasta i ljubitelja konja, uz neprestano ulaganje u infrastrukturu i ponudu. Na taj način ukazuje na njegov potencijal za daljnji razvoj. U Hrvatskoj, iako konjički turizam ima izuzetan potencijal, još uvijek je u fazi razvoja, s manjkom specifičnih destinacija i turističkih paketa. Unatoč mnogim konjičkim centrima i manifestacijama, i dalje je potreba za dodatnim razvojem te promidžbom ovog sektora ostaje. Organizacija međunarodnih susreta i napretka konjičkih staza predstavljaju šanse za diversifikaciju i unaprijeđenje ponude, čime konjički turizam može postati važan segment u turističkoj ponudi Republike Hrvatske.

4. OPĆE ZNAČAJKE SLAVONIJE

Razvoj konjičkog turizma ima ključnu ulogu u regionalnom razvoju. Posebno u područjima s bogatom prirodnom i kulturnom baštinom. Osječko-baranjska županija, smještena na istoku Hrvatske. Nudi povoljne uvjete za ovaj vid turizma zahvaljujući svojoj raznovrsnoj prirodi i kulturnim resursima, uključujući Kopački rit te rijeku Dravu i Dunav. U ovom dijelu će se analizirati ključni aspekti konjičkog turizma u ovom području, uključujući kulturne i prirodne resurse, infrastrukturu te ekološke i gospodarske aspekte, kako bi se identificirali potencijali i izazovi za održivi razvoj turizma u Osječko-baranjskoj županiji.

Slavonija je povijesna regija koja se nalazi u Istočnoj Hrvatskoj. Riječ Slavonija dolazi od srednjovjekovnog latinskog imena „Sclavonia” što znači „zemlju nastanjenu Slavenima“. Županije koje obuhvaća ova regija su Požeško-slavonska županija, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska županija, dijelovi Virovitičko-podravske, Bjelovarsko-bilogorske, te manji dijelovi Sisačko-moslavačke i Vukovarsko-srijemske županije. Veći gradovi u ovim županijama su Slavonski Brod, Bjelovar, Vinkovci, Đakovo, Požega, Nova gradiška, Slatina i Daruvar te na kraju Osijek kao središte Slavonije. Promatrajući geografsku cjelinu Slavonije dijelimo ju na središnju, zapadnu te istočnu Slavoniju koja je niža i ravnija od središnjeg i zapadnog dijela. Središnji dio se ističe svojim Slavonskim Gorjem s najvišim vrhom na Psunju od 984 m. Savska nizina s poplavnim poljima Mramorno, Crnac i Jelas polje. Geografski je smještena između tri rijeke, Drave na sjeveru, rijeke Save na jugu, Dunava na Istoku te se zapadno nalazi park prirode, planina Papuk. Pojavom ovih rijeka omogućilo je tlu da obiluje dubokom i plodnom crnicom te je omogućilo da se razvije dobra riječna mreža. Zbog svog geografskog položaja poljoprivredno je najrazvijeniji dio Hrvatske. Bogata je prirodnim resursima i zbog toga se smatra glavnom žitnicom Hrvatske. Uz rijeke i plodno tlo jedno od glavnih obilježja ovog kraja su šumovita gorja i nizinske ravnice. Uz sve geografske predispozicije, javljaju se i problemi kao što je nedovoljna prometna povezanost i dostupnosti nekih pojedinih županija.

4.1. Opće značajke Osječko- baranjske županije

Osječko- baranjska županija jedinica je regionalne samouprave ustrojena na području Republike Hrvatske. Dan županije prvi puta se obilježio 2. lipnja 1997. godine. Smještena je na istoku Hrvatske u Panonskom prostoru gdje obuhvaća donji tok rijeke Drave prije utoka u Dunav. Taj dio se zove Baranja i Slavonija koja naginje prema Osijeku. Plavno područje rijeke Dunav oblikovalo je Kopački rit. On se smatra parkom prirode jer pruža dom mnogim pticama. Na ovaj način oblikovalo ju je kao važan svjetski ekosustav. Glavna značajka ovog područja je ravničarski krajolik koji pogoduje za poljoprivredu. Činjenica govori da područje obuhvaća 260.778 ha obradive poljoprivredne površine i 82.868 ha nalazi se pod šumama što ju čini idealnim uvjetima za razvoj konjičkog turizma. Površina županije obuhvaća 4.155 km². Osječko-baranjska županija, kao i većina regija, ima određenu razinu razvijene prometne infrastrukture. To je željeznički, cestovni, zračni i vodeni. Područje županije sadrži 180 km željezničkih pruga i 1.700 km ceste. Gledajući vodenu infrastrukturu, rijeke ne samo što povezuju područje županije već se spajaju i s riječnom mrežom europskih rijeka. Također Osječko- baranjska županija raspolaže sa dvije zračne luke koje su povezuju ostale hrvatske zračne luke te ima europski prometni koridor koji spaja sjever Europe sa njegovim jugom. Jedna luka se nalazi kod Osijeka, a druga kod Klisa. Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine županija ima 258.026 stanovnika. Od toga 88,10 % Hrvata, 6% Srba, 2,35% Mađara, 2,49% ostale narodnosti, 1,06% koji nisu opredijeljeni. Osječko- baranjsku županiju čine 7 većih gradova i 35 općina. Gradovi su Valpovo, Donji Miholjac, Belišće, Beli Manastir, Našice te Đakovo i Osijek.

Slika 6: Grb Osječko- baranjske županije

Izvor: RDC OBŽ, <https://rdc-obz.hr/> (7.3.2024.)

Slika 7: Osječko - baranjska županija

Izvor: Arhiva osječko baranjske županije, <https://www.poslovnifm.com/tag/osjecko-baranjska-zupanija/> (7.3.2024.)

4.2. Gospodarske značajke Osječko- baranjske županije

Osječko- baranjska županija zbog svog dobrog geografskog položaja, predstavlja jedno od povoljnih gospodarskih područja zemlje. Zbog svoje bogate ponude prirodnih resursa, ali i raznovrsne ekonomske i gospodarske djelatnosti čini je jednom od glavne srži velikog dijela hrvatskog gospodarstva. Prema posljednjim dostupnim podacima koji se nalaze u Državnom zavodu za statistiku Osječko- baranjske županije za 2022. godinu sadrži 5,28 milijardi eura ukupnih prihoda, što je povećanje od 836,14 milijuna eura ili 18,82% u odnosu na 2021. godinu koja je također bila rekordna godina. Ostvarena dobit za 2022. godinu bila je 318,53 milijuna eura, to je rast od oko 76 milijuna eura ili 31,12%, više nego godinu prije. Gospodarstvo županije dosegno je rekordni izvozni rezultat 1,09 milijardi eura u 2022. godini., što je rast od 22,34% u odnosu na 2021. godinu gdje je bilo 890 milijuna eura. Ovime se županija našla na petom mjestu. Ispred nje se još nalaze Grad Zagreb, Istarska županija, Zagrebačka županija te Primorsko- Goranska županija. Ovaj rezultat je bio vrlo povoljan s obzirom da se nakon pandemije COVID-a ostvareni vrlo visoki turistički prihodi, čime je imalo pozitivan utjecaj na financijske rezultate Jadranske Hrvatske. Zahvaljujući ovom porastu, prihodi uveliko pomažu u razvoja samog konjičkog turizma. Jedan od ključnih načina je da će privući brojne strane investitore koji će htjeti ulagati u izgradnju i poboljšanje same infrastrukture koja će podržati konjički turizam. Poput izgradnje staza za jahanje, jahaonicu, poboljšanja opreme i objekata za konjički sport. Jedne od razvijenih djelatnosti kontekstu gospodarskih aktivnosti županije je industrija i trgovina. Industrija županiji pridonosi na način da joj pruža potrebne proizvode i hranu za konje, opremu za jahanje te građevinske materijale za gradnju objekata koji su vezani za konjički turizam (npr. ergela). Dok trgovina omogućava veći broj zapošljavanja te prodaju suvenira, opskrbu objekata, sudjelovanje u promotivnim aktivnostima te prodaju specijalizirane robe. Na kraju jedan od ključnih djelatnosti je poljoprivreda koji je stup gospodarstva Osječko- baranjske županije. Županiju krasi prostrane poljoprivredne površine te povoljna klima što omogućuje savršenu priliku za uzgoj konja. Na taj način može se privući posjetitelje koji vole konje i podržati aktivnosti vezane uz njih.

4.3. Osnovna obilježja raspoložive resursne osnove za razvoj turizma Osječko- baranjske županije

Osnovna obilježja raspoložive resursne osnove za razvoj turizma podrazumijeva brojne elemente koje uključuje. To su prirodni, kulturni, povijesni resursi, infrastruktura, lokalna podrška i razvojne inicijative te ekološki i održivi razvoj. Osječko- baranjsku županiju krasi brojna prirodna i kulturna baština. Raznoliki pejzaž, šumama, parkovima prirode kao što je Kopački rit. Kopački rit može pružiti svim ljubiteljima prirode, pa i konjičkog turizma bogato prirodno okruženje sa florom i faunom. Osim toga županiju krasi velika površina poljoprivrednih područja, ravnica i rijeka Drave i Dunava po čemu je županija i prepoznatljiva.

Zahvaljujući ovim benefitima, županija se pokazuje kao jedna od najprivlačnijih područja Republike Hrvatske te nudi veliki spektar šansi za napredak specifičnih turističkih niša, uključujući konjički turizam. Promatrajući obilje prirodnih resursa, kojima je županija prepoznatljiva u kontinentalnom dijelu regije turistima nudi bogate šumske površine, lovišta za duže konjičke ture, pa tako i velike površine ravnica, plodnih dolina te pitomih pejzaža u kojima ljubitelji prirodne mogu uživati. Osim turističkih atrakcija, mjesta kao što su Lovište Podunavlja- Podunavlje, Konjički klub Osijek, ergela Đakovo, park prirode Kopački rit pružaju mogućnosti za konjičke izlete kroz netaknutu prirodu, polja, vinograde, pa isto tako i mogućnost obilaska okolnih ruralnih mjesta. Uz to nude brojnu gastronomsku ponudu kao što je poznat baranjski kulen i sir na ranču Ramarin, lokalni specijaliteti kobasice ergele Đakovo te specijaliteti Kopačkog rita kao što je fiš paprikaš i pečene ribe. Također, gastronomska ponuda može se smatrati dijelom kulturnih resursa županije. Za omogućavanje turistima šetnje i jahanja kroz prirodne ljepote, nužna je kvalitetna klima. Ona je također jedna od ključnih faktora prirodnih resursa za razvoj turizma. Osječko- baranjsku županiju definira umjereno kontinentalna klima. Godišnja doba se dosta drugačija gdje je promjena u temperaturi dosta izražena. Ovakva klima magnetizira brojne posjetitelje i ljubitelje prirode koji traže aktivnosti na otvorenom te različita kulturna iskustva. Nadalje privlači osobe koje vole promjenu temperatura što omogućuje različite konjičke aktivnosti tijekom cijele godine (npr. Adventska vožnja

fijakerom, Đakovački vezovi). Osječko- baranjska županija obiluje obiljem bogate povijesne i kulturne baštine te tako pružajući optimalne uvjete za prosperitetan razvoj različitih vrsta turizma. To obuhvaća mnogobrojne muzeje, spomenike, povijesne gradove, tradicionalne manifestacije i kulturne događaje. Sudjelovanjem u kulturnim manifestacijama te posjeti kulturnim i povijesnim znamenitostima, turistu se istovremeno pruža mogućnost jahanja kroz okolna ruralna područja. Uz navedena osnovna obilježja resursne osnove za razvoj turizma, prvenstveno konjičkog, nameće se infrastruktura kao nezaobilazna bitna značajka. Kvalitetna infrastruktura i raznolika turistička usluga, važan su segment za privlačenje i zadovoljstvo turista te za održivi razvoj turizma kojim se sve više teži. Kvalitetnu infrastrukturu i turističku uslugu podrazumijeva razvijanjem i ulaganjem u smještajne kapacitete poput pansiona, kampova, hotela koji se nalaze u blizini staza ili konjičkih centara. Zatim dobra cestovna infrastruktura, čime se pruža pouzdaniji i lagodniji dolazak posjetitelja. U samom centru potrebna je pouzdana opremljenost sa odgovarajućim sadržajima, kao što je prostor za trening, veterinarska usluga, prostor za opuštanje i rekreaciju te kvalitetna staja.

4.3.1. Prirodni turistički resursi

Iako se u turističkim promocijama Hrvatske često naglašava obalno područje, Osječko-baranjska županija posjeduje specifične prirodne turističke resurse koji zaslužuju detaljnu analizu i valorizaciju. U prirodne turističke resurse u teoriji obuhvaća geomorfološke, klimatske, biografske i hidrogeografske te pejzažne resurse. Osječko-baranjska županija bogata je dobro očuvanim resursima u koje se godinama ulaže. Ono što krase ovu regiju su brojne šume, izrazito kvalitetno tlo koje obuhvaća 260.778 ha obradive površine te dosta vodnih resursa gdje se ističu rijeke Drava, Sava i Dunav. Drava se nalazi na sjeveru gdje odvaja Hrvatsku i Mađarsku. Sava čini prirodnu granicu između Bosne i Slavonije te Dunav koji razdvaja Slavoniju od Vojvodine. Ove rijeke omogućile su joj stvaranje mnogih jezera i močvarnih područja, od koje je najpoznatiji močvarno područje Kopački rit. Kopački rit smatra se parkom prirode i spada u jedno od najvažnijih ornitoloških mjesta u Europi. Svoje mjesto je dobilo zbog svoje raznolike bogate flore i faune. Blizu njega nalazi se jezero Kopačko koje je dom mnogim pticama. Malo manje poznato jezero koje se nalazi na području ove županije je jezero Lapovac. Jezero, iako je umjetnog podrijetla, u sebi ima prirodne karakteristike kao što je biljni i životinjski svijet te voda.

Slika 8: Kopački rit

Izvor: Kopački rit, <https://www.yachtscroatia.hr/kopacki-rit/> (24.3.2024.)

Za ljubitelje planinarskog krajolika, područje Baranjske planine, poznate i kao Dilj gora, predstavlja značajan prirodni resurs za aktivnosti u prirodi. Planina, premda se u većem

dijelu nalazi u susjednoj Vukovarsko-srijemskoj županiji, ipak dijelomično pripada i Osječko- baranjskoj županiji. Klima koja odlikuje ovu regiju je umjereno kontinentalna klima. Rodno tlo, šume, rijeke, nizine i povoljna klima koja ju karakterizira omogućava joj drugačiju turističku ponudu i daje joj priliku za razvoj pogodne poljoprivrede i turizma.

4.3.2. Antropogeni turistički resursi

Antropogeni turistički resursi predstavljaju sve pojave, objekte, događaje i procese koje u ljudima pobuđuje želju za putovanjem kako bi zadovoljili svoje kulturne čežnje. Oni su riznice stvorene od ljudske ruke tijekom svoje povijesti, oblikujući svoju baštinu neovisno o prirodnim resursima. Same resurse mogu se klasificirati u pet skupina, a to su kulturno-povijesne, etnosocijalne, umjetničke, manifestacijske te ambijentalne resurse.

U kulturno-povijesne resurse se može svrstati arhitektura (dvorci, mostovi, crkve, spomenici), tehnološka i umjetnička postignuća kao što je komunikacijska tehnologija ili postavljanje umjetničkih skulptura duž konjičkih staza čime se može obogatiti iskustvo posjetitelja. Osim toga, u ove resurse uključuju se i arheološki ostaci prošlih civilizacija koji čine osnovicu za privlačenje turista iz različitih krajeva svijeta. Takvi resursi su privlačni svim skupinama turista zbog njihove povijesne važnosti i estetske vrijednosti.

Etnosocijalni turistički resursi podrazumijevaju duhovnu i materijalnu kulturu određenog naroda, obuhvaćajući sve aspekte njihove kulturne baštine, od običaja i graditeljstva, pjesama i narodnih igara, do nošnji, mentaliteta i ostalih karakteristika toga naroda. U Osječko- baranjskoj županiji ističu se „Tradicionalni Svatovski Običaji”, „Đakovački vezovi” te Ergela Đakovo, Konjički klubovi Osijek i Baranja koje nude naravno jahanje i promociju lokalne duhovne kulture i običaja.

Pod umjetničke turističke resurse spadaju spomenici iz kulturnog i povijesnog razdoblja. Ovi resursi vidljivi su u Galeriji Katančić u Valpovu, na „Festivalu Grgura Viteza u Nuštru” i na mnogim drugim lokacijama.

U kontekstu manifestacijskih resursa, naglasak je na obrazovnim i rekreacijskim događajima, kao što su manifestacije i edukativne radionice, koje sačinjavaju ključne

dijelove manifestacijskog resursa. Najpoznatija manifestacijski resurs u županiji je nemjerljivo „Đakovački vezovi” te slijede „Baranjski Maraton”, „Lipicanska Šetnja” u Đakovu, Međunarodni Konjički Turnir u Osijeku.

Ambijentalne resursi su prostorne cjeline koje je stvorio čovjek. To su zračne luke, morske luke, trgovi i ostalo. Jedna od ambijentalnih resursa u koje se nalaze u Osječko-baranjskoj županiji je „Konjički centar Osijek”.

4.3.3. Analiza turističkog prometa

Iz godine u godinu, broj turista u Osječko-baranjskoj županiji neprekidno raste, što je posljedica pozitivnih trendova u turizmu koji se također odražava i na konjički turizam kako na nacionalnoj tako i na županijskoj razini. Prema podacima eVisitora o ukupnom broju noćenja kada je prvi put uveden 2016. godine, pa sve do 2023. godine. Vidljivo je da je najveći negativan trend bio 2020. godine gdje se pojavila pandemija uzrokovana virusom COVID-19 čime je globalno došlo do velikog pada turističkih aktivnosti. Početak oporavka sektora počeo je u 2021. godini, a vodio je do potpunog oporavka u 2022. godini gdje je vidljiv porast noćenja i dolazaka od 13,3%. Nakon tih godina došlo je i do novih rekorda postavljenih tijekom 2023. godine sa ostvarenim rekordnim brojem noćenja od 272.373 i 127.319 dolazaka. Noćenja domaćih gostiju porasla su za 5,6%, a stranih gostiju za čak 23,6%.

Tablica 1: Noćenja u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju 2016. – 2023.

Godina	Noćenja-ukupno
2016.	178.826
2017.	188.562
2018.	202.287
2019.	234.121
2020.	119.298
2021.	180.734
2022.	240.401
2023.	272.373

Izvor:IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,
<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Tablica 2: Noćenja u Osječko- baranjskoj po lokalnim turističkim zajednicama u 2022. godini

Turistička zajednica grada/općine/mjesta	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	%	Dolasci domaći	Dolasci strani	Dolasci ukupno
TZ - Osijek	76.615	60.917	137.532	57,21	42.993	22.860	65.853
TZ - Baranja	12.808	11.138	23.946	9,96	6.902	6.117	13.019
TZ – Đakovo	10.740	8.667	19.407	8,07	5.746	3.784	9.530
TZ – Bilje	10.205	6.787	16.992	7,07	5.148	3.057	8.205
TZ – Našice	7.638	3.991	11.629	4,84	3.835	1.715	5.550
TZ – Valpovo	4.862	3.953	8.815	3,67	1.753	569	2.322
TZ OBŽ	4.839	3.440	8.279	3,44	3.034	1.562	4.596
TZ – Bizovac	6.691	1.149	7.840	3,26	1.003	187	1.190
TZ – Draž	1.028	1.081	2.109	0,88	436	237	673
TZ – Erdut	936	617	1.553	0,65	443	183	626
TZ – Belišće	560	829	1.389	0,58	220	190	410
TZ – Donji Miholjac	424	378	802	0,33	224	155	379
	57.16%	42.84%					
Ukupno:	137.418	102.983	240.401		72.770	40.626	112.396

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSK-IM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2022.,

<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2023/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSK-IM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2022.pdf> (15.4.2024.)

Tablice prikazuje strukturu noćenja po lokalnim turističkim zajednicama, odnosno po mjestima gdje su noćenja ostvarena za 2022. i 2023. godinu.

Prema podacima eVisitora³ na području Osječko-baranjske županije u 2023 godini ostvareno je 272.373 noćenja. Prethode godini je bilo 240.401 noćenja što je porast od 13,3% u odnosu na 2022. godinu. Gledano kroz gradove za 2023. godinu, najviše noćenja ostvareno je u Osijeku sa 160.820 noćenja što je više od polovine noćenja (59%). Slijede ju cijela destinacija Baranje koja obuhvaća 3 turističke zajednice, a to su Baranja, Draž i Bilje sa 15,8%. Zatim Đakovo s 8,4 % i Našice sa 4,6%. Uspoređujući brojke sa 2022. godinom može se primijetiti najveći porast kod Belišća 108%, zatim Erdut 26,8%, Bizovac 19,3%, porast u Đakovu sa 18,4%, Osijek s 16,9%, Našice 8,2% i područje

³ E-visitor -informacijski sustav koji se koristi u Republici Hrvatskoj za prijavu i evidentiranje turista koji borave u komercijalnom smještaju.

Baranje sa najslabijim porastom u odnosu na ostale gradove sa 7%. Jedine turističke zajednice kojima se smanjuje broj noćenja već dvije godine za redom su Donji Miholjac sa padom od 12,4 % i Bilje s 11,1%. Dok je u Donjem Miholjcu došlo do smanjenja zbog zatvaranja hotelskog objekta, istovremeno je područje općine Bilje zabilježilo isti broj dolazaka turista, ali je broj noćenja smanjen zbog nedostatka velikih sportskih manifestacija protekle godine. Gledajući dolaske u 2023. godini ostvareno je 127.319 noćenja što je 13,28% više u odnosu na 2022. godinu gdje je ostvareno 112.396 noćenja.

Tablica 3: Noćenja u Osječko-baranjskoj po lokalnim turističkim zajednicama u 2023. godini

Turistička zajednica grada/općine/mjesta	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	%	Dolasci domaći	Dolasci strani	Dolasci ukupno
TZ - Osijek	82.313	78.507	160.820	59,04	47.519	29.324	76.843
TZ - Baranja	14.081	11.547	25.628	9,41	7.498	5.397	12.895
TZ – Đakovo	11.828	11.159	22.987	8,44	6.209	4.341	10.550
TZ – Bilje	8.503	6.603	15.106	5,55	4.580	3.716	8.296
TZ – Našice	8.464	4.124	12.588	4,62	4.461	2.015	6.476
TZ OBŽ	5.171	4.636	9.807	3,60	3.345	1.892	5.237
TZ – Bizovac	7.907	1.447	9.354	3,43	1.719	411	2.130
TZ – Valpovo	3.070	4.654	7.724	2,84	1.434	760	2.194
TZ – Belišće	803	2086	2.889	1,06	324	236	560
TZ – Draž	1.276	1.093	2.369	0,87	568	266	834
TZ – Erdut	1092	877	1.969	0,72	477	257	734
TZ – Donji Miholjac	473	446	919	0,34	236	224	460
nepoznato	123	90	213	0,08	69	41	110
	53,27	46,73			61,61	38,39	
Ukupno:	145.104	127.269	272.373		78.439	48.880	127.319

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,
<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Tablica 4: Top 10 stranih zemalja po noćenjima i dolascima, usporedba 2023. i 2022. godine

Država	Dolasci			Noćenja		
	2023.	2022.	Indeks 23/22	2023.	2022.	Indeks 23/22
Hrvatska	78.439	71.770	109,29	145.104	137.418	105,59
Njemačka	5.355	4.791	111,77	16.990	14.487	117,28
Srbija	3.951	3.121	126,59	8.553	6.346	134,78
Mađarska	5.212	4.335	120,23	8.311	7.196	115,49
Slovenija	4.145	2.844	145,75	8.009	5.111	156,70
BiH	3.712	3.171	117,06	7.634	6.199	123,15
Ukrajina	648	786	82,44	5.924	6.534	90,66
Poljska	3.077	3.049	100,92	5.819	6.032	96,47
Austrija	2.575	2.348	109,67	5.486	4.668	117,52
Italija	1.844	1.651	111,69	4.651	4.463	104,21
SAD	1.821	2.283	79,76	4.057	4.710	86,14

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,
<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Unatoč tome što je broj domaćih gostiju i dalje velik, struktura gostiju po zemljama polako se mijenja. Još uvijek ima najviše domaćih gostiju koji čine 61,61% dolazaka, dok je u 2021. godini bio i veći od 70%, ali su se noćenja su se smanjila na 53,27%. Prošle godine taj udio bio 57%. Među stranim gostima najviše se po broju noćenja ističu Nijemci s 6,24%, Srbi s 3,14%, Mađari 3,05%, Slovenci 2,94%, Bosna i Hercegovina sa 2,80%, Ukrajinci 2,17%, Poljaci 2,14%, Austrijanci 2,01% te ostali. Naspram prethodne godine izdvaja se rast broja turista iz susjednih zemalja kao što su Slovenija sa porastom od 56,7% noćenja i 45,8% dolazaka, Srbija 34,8% noćenja i 26,6% dolazaka, BIH 23,2% noćenja i 17% dolazaka te Mađarska sa 15,5% u noćenjima i 20,2% dolascima.

Tablica 5: Broj dolazaka i noćenja turista iz hrvatskih županija 2023.

Županija	Dolasci	Noćenja	Udio dolasci	Udio noćenja	Prosječno trajanje boravka (u danima)
Grad Zagreb	28.619	48.452	36,49%	33,39%	1,69
Splitsko-dalmatinska	6.830	13.692	8,71%	9,44%	2,00
Zagrebačka	7.376	12.927	9,40%	8,91%	1,75
Primorsko-goranska	4.638	8.707	5,91%	6,00%	1,88
Osječko-baranjska	3.677	7.522	4,69%	5,18%	2,05
Istarska	2.603	5.800	3,32%	4,00%	2,23
Sisačko-moslavačka	2.459	5.075	3,13%	3,50%	2,06
Varaždinska	2.379	4.506	3,03%	3,11%	1,89
Brodsko-posavska	2.029	4.410	2,59%	3,04%	2,17
Zadarska	2.040	4.149	2,60%	2,86%	2,03
Vukovarsko-srijemska	1.968	4.111	2,51%	2,83%	2,09
Koprivničko-križevačka	1.883	3.358	2,40%	2,31%	1,78
Bjelovarsko-bilogorska	1.826	3.261	2,33%	2,25%	1,79
Dubrovačko-neretvanska	1.505	3.008	1,92%	2,07%	2,00
Krapinsko-zagorska	1.654	2.984	2,11%	2,06%	1,80
Karlovačka	1.407	2.813	1,79%	1,94%	2,00
Međimurska	1.536	2.749	1,96%	1,89%	1,79
Virovitičko-podravsko	1.413	2.504	1,80%	1,73%	1,77
Šibensko-kninska	1.130	2.185	1,44%	1,51%	1,93
Požeško-slavonska	1.063	1.985	1,36%	1,37%	1,87
Ličko-senjska	404	906	0,52%	0,62%	2,24
Ukupno:	78.439	145.104	100,00%	100,00%	1,85

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,

<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Što to se tiče domaćih gostiju najviše noćenja u 2023. godini ostvareno je iz Zagreba sa 33,39%, Splitsko - dalmatinske 9,44%, Zagrebačke županije 8,91% te Primorsko-goranske sa 6%. U odnosu na prethodnu godinu broj noćenja iz Splitsko- dalmatinske županije porastao je 27,4%, a grad Zagreb 4,8%. Najveće povećanje noćenja zabilježeno iz Virovitičko-podravskoj županiji s 34,2%, Ličko- senjskoj 25,3%, Brodsko-posavskoj 24,6%, Bjelovarsko- bilogorskoj 15,7%, Zadarskoj 14,9%, Karlovačkoj 13,3%, Istarskoj 12,2% te Varaždinskoj 11,3%. Kad je riječ o dolascima najveći porast imali Ličko- senjska 43,8%, Splitsko- dalmatinska i Šibensko- kninska županija obje s porastom 29,9%.

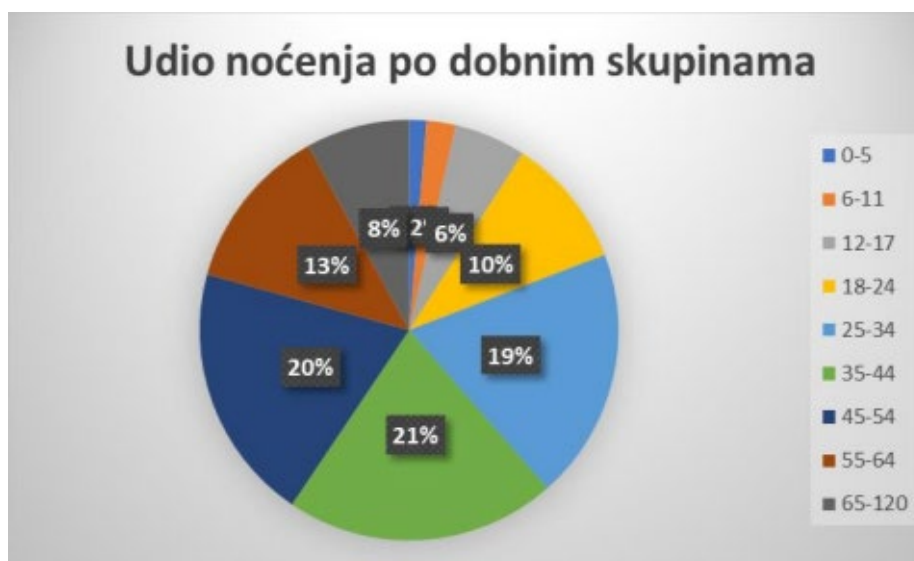
Dijagram 1: Prikaz broja noćenja po mjesecima za 2023. i 2022. godinu

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,
<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Najviše noćenja ostvareno je u rujnu sa 31.138 noćenja, a slijede ga kolovoz s 28.053 noćenja, listopad 27.720, srpanj 26.094, lipanj 24.745, zatim studeni sa 24.055 noćenja te svibanj 23.591 noćenja. Na temelju ovih brojki, jasno je da se mijenja dosadašnja sezona iz jeseni i proljeća u jesen i ljeto, odnosno od travnja do listopada. Unatoč tome što je rujan i dalje mjesec u kojem se bilježi više od 30.000 noćenja, „neočekivano” su izražene brojke u kolovozu i srpnju što podrazumijeva da ljeto postaje važnije od proljeća. U pogledu na prethodnu godinu upravo se ističe porast ljetnih i zimskih mjeseci gdje je u veljači bilo 39%, srpanj i siječanj 37% te kolovoz 23% noćenja. Promatrajući ostvarena noćenja po kvartalima vidljivo je da destinacija Slavonije i Baranje potvrda cjelogodišnje destinacije u kojoj jača ljetni i zimski period godine. U prvom kvartalu je 17%, drugom 26%, u trećem kvartalu 31% i u zadnjem 25%. Iz toga se može zaključiti da više nema ljetnog pada dolazaka i noćenja već se očekuje duga sezona koja na istoku Hrvatske traje od proljeća do jeseni bez prestanka.

Grafikon 1: Udio noćenja po dobnim skupinama

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,
<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Najveći udio turista pripada dobnoj skupini od 35 do 44 godine. To je 20,90%. Zatim slijede od 45 do 54 godine što je 19,82% i dobna skupina od 25 godina do 34 godine sa 19,38%. Zrelo stanovništvo u dobi od 25 do 55 godina ostvaruje gotovo dvije trećine noćenja za razliku od 2022 godine gdje su najviše su porasli dobni kontigenti djece i mladih. To je dobna skupina od 6 do 11 gdje je porasla za 35%, 0 do 5 33%, 18 do 24 godine za 23,7%, 12 do 17 za 22,9% te starog stanovništva koje uključuje dobnu skupinu od 65 do 120 sa porastom od 20%, 55 do 64 porast 15,9% i 45 do 64 za 14,6%. Muški turisti čine 63,70% udjela, dok se ženama pripisuje nešto više od trećine ostvarenih noćenja. Unatoč značajnom disparitetu, udio ženske populacije neprestano raste svake godine. U usporedbi s 2022. godinom, broj noćenja muškaraca povećao se za 10%, dok su noćenja žena porasla za 18%.

Grafikon 2: Broj noćenja po vrstama objekata

Izvor: IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023,
<https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf> (15.4.2024.)

Krajem 2023. godine, na području Osječko-baranjske županije bilo je 745 objekata s ukupno 2.637 smještajnih jedinica i 6.131 krevetom. U odnosu na prošlu godinu, broj objekata je porastao za 14,31%, a broj kreveta porastao za 2,66%. Prosječna popunjenost objekata iznosila je 12,17%, dok je prošlogodišnja bila 11,03%. Gotovo polovina noćenja odnosno 48% ostvarena u hotelima te slijede objekti u domaćinstvu sa 27%, ostali ugostiteljski smještaj 20% i objekti na OPG-u 3 %. Najveća prosječna popunjenost objekata u hotelima iznosi 24,46% te objektima u domaćinstvu sa 13,09%.

Osječko-baranjska županija s obzirom na svoje prirodne resurse, kulturnu baštinu i razvijenu infrastrukturu ima značajan potencijal za razvoj konjičkog turizma. Njezine prirodne ljepote, kulturni sadržaji i razvijena infrastruktura kreiraju ovu županiju atraktivnom za konjički turizam, dok njegov ekonomski i ekološki doprinos može poboljšati lokalnu zajednicu i očuvati okoliš. Međutim, za uspješniji razvoj potrebno je koordinirano djelovanje svih zainteresiranih strana kako bi se osigurala dugoročna kvalitetna turistička ponuda i održivost. Preporuke iz ovog poglavlja usmjerene su na optimizaciju resursa i jačanje turističke infrastrukture kako bi se maksimizirao potencijal konjičkog turizma u regiji.

5. RAZVOJ TURIZMA U DRŽAVNOJ ERGELI ĐAKOVO I LIPIK

Razvoj konjičkog turizma u državnim ergela Đakovo i Lipik ključan je za unapređenje turističke ponude Hrvatske, izričito u regiji Slavonije. Ergele svojom dugom tradicijom uzgoja lipicanskih konja, demonstriraju značajan kulturni resurs. Ergela Đakovo, osnovana 1506. godine, i ergela Lipik, koja datira iz 1843. godine, pružaju brojne turističke atrakcije, obuhvaćajući vožnje fijakerom te manifestacije kao što su "Đakovački bušari" i "Božićni bal lipicanaca". Ovaj odjeljak istražuje postojeće turističke ponude, analizirajući njihove događaje i ključne atrakcije, razmatra planove za budući napredak te također uključujući važne projekte rekonstrukcije jahaonice i povezivanje vinskih cesta. Cilj je prikazivanje ergela kao dodatnim kotačićem u obogaćivanju turističke ponude regije i doprinosu održivom razvoju.

Razvoj konjičkog turizma u državnoj ergeli Đakovo i Lipik, značajan je za razvoj turističke ponude države. Posebno u regiji Slavonije. Zbog duge tradicije njegovanja i uzgoja konja, izričito lipicanskih pasmina ove dvije ergele privlače brojne zaljubljenike u konje i konjički sport. Time ju čine popularnom destinacijom. Povijest lipicanske pasmine pojavljuje se daleko u prošlost, gdje su stari Grci nazivali ove konje "kraški konji". Skulpture na Partenonskom frizu Britanskog muzeja postavljene su da podsjećaju na lipicance u apsolviranju elemenata dresure.

Ergela Đakovo osnovana je 1506. godine. U 19. stoljeću gdje se za vrijeme biskupa Mije Keserića. prvi puta spominje organizirani uzgoj konja u ergeli. Prema podacima koji su zabilježeni ergela je brojala 90 arapskih konja. Ergela Đakovo smatra se jednom od najstarijih ergela u Europi koju su zahvatile brojne pozitivne, ali i negativne promjene. Sve to dovelo je do toga kako danas izgleda i s čime raspolaže. Ovo je omogućilo formiranje povijesti i novih turističkih ponuda. Jedan od perioda koji su obilježili njezinu povijest su Lipiscanci koji su odigrali važnu ulogu u Habsburškoj Monarhiji i Kraljevini Jugoslaviji. Koristili su se na svečanim ceremonijama i kraljevskim dvorovima te u svrhe vojske. Zahvaljujući ovome danas se povodom toga održavaju razna kulturna događanja i

manifestacije. Danas se ergela prostire na dvije lokacije. Prva je pastuharna, a druga na Ivandvoru. Pastuharna označava staju ili prostor gdje su smješteni pastusi. To su muški konji koji se koriste u svrhu za rasplod, uzgoj. Samim dolaskom u ergelu neposredno prolaze terapeutsko jahanje i školu jahanja, vožnja četveroprega i dvoprega, obuku i dresuru za sportove s konjima te Ivandvora. U Ivandvoru je nalazi glavno stado kobilica s mladim naraštajem koji se tu othranjuje i odgaja do svoje treće godine života. Nakon toga muška ždrijebad prebacuje se na trening u Pastuharnu, koja je locirana u središtu Đakova. Državna ergela Đakovo već dugi niz godina osim uzgoja i rasploda pastuha bavi se i njihovom dresurom. Tu se ističe konjički klub „Đakovo” koji educira i promovira mnoge natjecatelje različitih dobnih skupina. U okviru rada kluba organizirano se provodi i jahanje za djecu i odrasle s posebnim potrebama.

Državna ergela Lipik uz ergelu Đakovo smatra također jednom od starijih ergela u Hrvatskoj. Osnovao ju je grof Izidor pl. Janković 1843. godine.,napravivši štalu za konje. Godine 1938. kada se Kraljevska državna ergela Stančić preselila u Lipik dobila je status državne ergele. Posjed je pokrивao 676 kvadratnih jutara zemljišta od par odvojenih lokacija gdje se počela baviti uzgojem. Prvo je krenulo od matičnog stada preuzetog iz druge ergele Petrovo – Stančić. Državna ergela Lipik kao i državna ergela Đakovo za cilj je postavljeno da se uzgajaju korisni i kvalitetni konji za potrebu što boljeg promoviranja turizma i razvoja konjogojstva.

5.1. Turistička ponuda državne Ergelje Đakovo

U posljednjim godinama primjetan je sve veći fokus na razvoj turizma i turističkih aktivnosti. Turizam je ključni faktor održivog nacionalnog gospodarskog razvoja, jer koristi mnoge resurse i obuhvaća različite gospodarske aktivnosti. Upravo konjički turizam predstavlja poredbenu prednost za razvitak Đakovačkog područja zbog toga jer ergelja Đakovo oslikava specifičan nacionalni resurs koje treba intenzivnije i kvalitetnije iskoristiti za razvoj turističke ponude. Promocijom atraktivnosti i turističke ponude ergelje važan je segment u ostvarivanju cilja društveno- gospodarskoga razvoja istočne Hrvatske. S obzirom na analizu samo uzgoja konja, on se ne pokazuje kao dovoljno adekvatan. Važno je ispitati njihovu radnu sposobnost putem zaprežnog i dresurnog konjičkog sporta, dok lipicanci postaju ključni brend za stvaranje turističkog proizvoda. Državna ergelja Đakovo na obje svoje lokacije nudi posjetiteljima veliki asortiman turističkih atrakcija, programa za edukaciju i aktivnosti. Svake godine bilježi se povećanje broja posjetitelja zainteresiranih za razgledavanje atrakcija koje pruža ova ergelja. To pokazuje dolazak mnogih poznatih osoba i dužnosnika, pa tako i posjet engleske kraljice Elizabete II, 1972. godine. Poznato je da se kraljica Elizabeta II vozila gradom u fijakeru koja je do sada ostala jedna od prepoznatljivih usluga, koja je izričito tražena u zimsko doba. Nazvana je „Adventska vožnja fijakerom” koju su vukli lipicanci. Osim vožnje fijakerom, zimsko doba turistima nudi sličan oblik usluge. Sudjelovanje u manifestaciji 'Đakovački bušari', koja se održava već 22 godine, doprinosi očuvanju i jačanju osjećaja povezanosti s tradicijom. Time okuplja brojna pokladna društva iz različitih dijelova svijeta gdje se može vidjeti kako graciozni odsedlani lipicanci paradno prolaze ulicama Đakova. Ergelja u božićno vrijeme također nudi program koji se zove „Božićni bal lipicanaca” koji je održan već četiri puta. Program je strukturiran kao predstava u kojoj lipicanci i jahači demonstriraju svoje vještine. U predstavi se mogu vidjeti elementi ustrajnog dresurnog rada. Na primjer levade, propnjevi, komplimenti, pesade, „as de Deux”, rad na dugim uzdama bez jahača te se može vidjeti kako lipicanci izvode Quadrille. Ovaj program pobudio je veliki broj interesanata te se smatra najvećom i najspektakularnijom predstavom konja u hrvatskoj. Jedna od najpoznatijih usluga i manifestacija koju hrvatska nudi su Đakovački vezovi. Obilježavanje ovog događaja koje traje već 50 godina, doprinosi očuvanju tradicionalnih

običaja, što je od značaja za lokalnu zajednicu. Manifestacija se prvi put održala 1967. godine kada su ulicama Đakova krenula povorka kulturno-umjetničkih društava iz različitih dijelova svijeta. Na ulicama turisti mogu vidjeti sudionike koji su obučeni u ruho njihovih predaka, sviraju i pjevaju tradicionalne pjesme te djelatnije ergele kako voze jednoprege, dvoprege, četveroprege, dok lipicanci pokazuju elemente izvrsne dresure.

5.2. Plan razvoja državne Ergele Đakovo

Državna ergela Đakovo zahvaljujući bogatoj povijesti, omogućava joj da svojim gostima ponudi kvalitetniju uslugu. Kako bi se postigli bolji rezultati, postavljen je precizno definiran plan. Plan na kojoj se Đakovačka ergela bazira usmjerena je na očuvanje, unaprijeđenje i najvažnije promociju Lipicanaca, kojim čini Đakovo prepoznatljivo. Oni predstavljaju brend po kojem se se formira turistička promidžba, a i proizvod. Ovo također uključuje kontinentalni turizam te konjičke sportove kojim se omogućava učinkovitije zapošljavanje. Otvaranjem radnih mjesta također jedan je od glavnih ciljeva društveno gospodarskog razvoja Osječko- baranjske županije, Đakova, pa tako i Republike Hrvatske. Jedna od zamisli je da se putem različitih projekata državne ergele Đakova (projekt rekonstrukcije i opremanja zatvorene jahaonice na Pastuharni) i Ivandvora (povezivanje vinskih cestama Trnave i Mandičevca), podržati sustavni rad na organiziranju globalno i regionalno prepoznatog događaja u konjičkom turizmu. Ovi projekti imaju potencijal za obogaćivanje i unapređenje turističke ponude te doprinos razvoju unutrašnjosti Hrvatske. Projektom rekonstrukcije i opremanja jahaonice na Pastuharni koja je završena 2011. godine, iniciralo je priliku za primjenom infrastrukture državne ergele Đakovo pristupom da se izuzev osnovne djelatnosti na lokaciji ponudi i proširena konjička turistička ponuda. Kretanjem u ovaj projekt osim proširenja turističke ponude, u vidu je bilo ostvarenje što većeg ekonomskog i financijskog dobitka te boljim razvojem društvenog učinka. Ostvarenjem ekonomskog učinka povećalo je standard zaposlenih i njihovih obitelji, kao i vlasnika poduzeća i obrta koja djeluju na lokaciji Osječko -baranjske županije i Đakova. Financijskim aspektom ulaganja investitora u rekonstrukciju sadašnje jahaonice i u okviru korisnika Multimedijalnog izložbenog centra anticipira se proširena ponuda u pogledu sadržaja i drugih prednosti koje nudi lokacija MMIC. U pogledu društvenog aspekta, izgradnjom jahaonice doći će do povećanja broja turista, zahvaljujući dodatku kulturno- turističke ponude koja se vrši na razini Osječko – baranjske županije i grada Đakova. Uz to, anticipira se veži dotok u županijskom, gradskom i državnom proračunu radi turističkih aktivnosti, potaknutih uvođenjem novih kulturno-turističkih sadržaja kroz Multimedijali izložbeni centar, što će imati pozitivan utjecaj na povećanje društvenog standarda u cijeloj regiji. Objedinjujući ova tri učinka u

konačnici doprinijeti će povećanjem kulturnog djelovanja te će omogućiti ostvarenje komunikacije sa međunarodnim i nacionalnim sportskim i kulturnim ustanovama. Doći će do opremljenosti MMIC- a koji povećava atraktivnost ergele, županije i unutrašnjosti Hrvatske. Osiguranja cijelogodišnje ponude sportsko- kulturnog turističkog sadržaja izradom Programa rada MMIC. To će omogućiti produženje turističke sezone (HTZ, 2014. i Strateški plan razvoja turizma Državne ergele Đakovo i Lipik, 2015.).

Razvoj turizma u državnim ergela Đakovo i Lipik značajno doprinosi kulturnom razvoju Slavonije i turističkoj ponudi. Povijesna važnost i tradicija lipicanske pasmine čine ergele ključnim atrakcijama koje privlače i promoviraju kulturnu baštinu. Planirani projekti, poput rekonstrukcije jahaonice i povezivanja vinskih cesta, imaju potencijal dodatno unaprijediti turističku infrastrukturu te produžiti turističku sezonu. Ovi koraci ne samo da pridonose očuvanju kulturnog naslijeđa, već također potiču zapošljavanje i lokalni ekonomski razvoj. naglašavajući bitnost ovog turizma u regionalnom razvoju Hrvatske.

6. MARKETINŠKE AKTIVNOSTI

Konjički turizam predstavlja jedinstvenu nišu koja je slabije zastupljena na tržištu što ju čini atraktivnijom. Zbog svoje specifičnosti nazvana je „Pepeljugom u turizmu”. Ovo stanje proizlazi iz činjenice da nema prave i lijepe slike na tržištu konjičkog turizma, mali postotak konjičkih pansiona koji nude kvalitetne usluge te mali broj vodiča u zemlji. Veći broj pansiona koji su opredijeljeni za konjički turizam nije poznat turistima koji vole ovu vrstu turizma te ne postoji dovoljno centara za jahanje i klasifikacije centara za jahanje koji se kategoriziraju sa 1, 2 ili 3 potkove. U Hrvatskoj je zastupljenija kategorizacija centara za jahanje sa 1 potkovom iako su zastupljena i ostala. Ovi izazovi mogu se riješiti unapređenjem, donošenjem i provedbom marketinških aktivnosti i promocijom. Na temelju prikazanih informacija vidljivo je da kombinacija online i offline promocije može biti ključna za konjički turizam. Jedan od primjera je izrada specijaliziranih stranica poput Google Ads-a, e- maila i ostalih društvenih mreža kojim će se potencijalnim potrošačima prenijeti ponuda konjičkog turizma. Također, turista je moguće privući iz online u offline okruženje kroz jedinstvene ponude koja se redovno šalje putem newslettera⁴. Ovi bilteni⁵ mogu biti u kontaktu s onima koji su imali koristi od proizvoda koje nude konjički pansioni i konjički centri, kao i sa onima koji žele trošiti proizvode konjičkog turizma. Ovakav tip promocije može se postići jednokratnim i dugoročnim kampanjama. U jednokratnim kampanjama nalaze se paketi za djecu, obitelji i mlade dok u dugoročne kampanje spadaju usluge teambuildinga te privatni događaji.

Pored toga, putem popularnijih društvenih mreža kao što su Instagram, Facebook, Tik Tok, YouTube, WhatsApp, Pinterest, Twitter, blogovi i ostalih mreža moguće je ponuditi razne druge prednosti ovakvog tipa turizma. Pozitivna strana internetskog okruženja je što daje određenu ekonomsku i obrazovnu dobit već je i korisno za bilo koji drugi oblik

⁴ Newsletter- periodično izdanje koje se šalje putem elektroničke pošte pretplaćenim čitateljima kako bi ih se redovito informiralo o novostima, događajima, proizvodima ili uslugama koje ih mogu zanimati

⁵ Bilten- općenitiji naziv za periodično izdanje ili publikaciju koja obično pokriva širi raspon tema. Može biti elektroničkog ili tiskanog oblika te se često koristi za informiranje ili komunikaciju unutar organizacija, institucija ili zajednica.

turizma putem kojih se mogu uključiti sve dobne skupine iz svih krajeva svijeta. Statistika govori da najčešći razlozi zbog kojih se pristupa društvenim mrežama je želja za komunikacijom sa prijateljima, obitelji, želja za novim informacijama, zabavom, žele znati mišljenje drugih ljudi koji su imali korist od određenih usluga, žele objaviti fotografiju svojih proživljenih trenutaka te želja za razvitkom vlastitog posla. Putem ovih društvenih mreža omogućuje se smanjenje samih troškova komunikacije i održavanju tematskih grupa.

Offline promocija obavlja se preko medija, tematsih programa (otkrij, nauči, istraži), tematskih kampova (kampovi jahanja za djecu i odrasle), organizacije festivala te putem tiska (plakati, časopisi, leci).

7. ODRŽIVI I ODGOVORNI RAZVOJ KONJIČKOG TURIZMA

U posljednjih nekoliko godina, primjećuje se sve veći naglasak na potrebu za razvojem održivih i odgovornih praksi u svim sektorima turizma. Održivi turizam se definira kao turističko iskustvo koje nastoji ostvariti isključivo pozitivan utjecaj na okoliš, društvo i gospodarstvo tijekom posjeta određenom mjestu. Važno je održati poštovanje prema lokalnom stanovništvu, njihovoj tradiciji, kulturi, društveno-ekonomskom sustavu. To se smatra ključnim aspektima održivog turizma. Razvoj održivog turizma podrazumijeva uzimanje u obzir trenutačnih i budućih ekonomskih, socijalnih i ekoloških utjecaja te teži postizanju ravnoteže i dobrobiti između potreba posjetitelja, industrije, okoliša i lokalnih zajednica bez narušavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje identične potrebe. Također se oslanja na poštovanje područja običaja i kulture. Kada se planira, razvija i provodi održivi turizam, esencijalno je uzeti u obzir sve utjecaje i potrebe da bi se postigla održivost.

Ovakav trend sve većeg primjenjivanja održivog i odgovornog pristupa u velikoj mjeri odrazio se na konjički turizam. Najvažniji razlog je biofizički utjecaj. Gaženjem raslinja i vegetativnog pokrova, konji mogu prouzročiti značajnu štetu i promjene u sastavu biljnih vrsta. Oštećuju naročito mlada stabla, te izazivaju eroziju i zbijanje tla na jahačkim stazama. Konjički turizam se u brojnim situacijama realizira na nezaštićenim i zaštićenim mjestima koji su prema zakonu određeni kao parkovi prirode. Posljednji podaci bilježe o visokoj učestalosti jahača u nacionalnim parkovima što rezultira promjenama flore, faune i reljefa čime se mijenja prirodni izgled nacionalnih parkova.

Potencijalna šteta negativnog utjecaja konjičkog turizma koje treba imati na umu kako bi se što bolje proveo održivi i odgovorni turizam je oštećivanje vodenih tokova, uvođenje i širenje neautohtonih i egzotičnih biljaka, utjecaj gaženja i paše, šteta u zaštićenim povijesno – kulturnim objektima, mjestima te u značajnim i okolišno osjetljivim područjima. Kako bi se spriječila šteta i omogućio održivi i odgovorni konjički turizam postoje određene preporuke za sprječavanje. Ovo obuhvaća razmatranje svrhe izgradnje jahačkih staza i osiguranje da odgovaraju karakteristikama lokacije, kao što su širina staze prilagođena jahačima koje stoje ja tvrdim podlogama, dok staza za pješake stoji na mekšim

podlogama. Zatim upravljanje štetnim utjecajem na staze za jahanje ili probleme s degradacijom, npr. upravljanjem erozijom tla. Poticati sudjelovanje postojeće lokalne zajednice u proces održavanja, projektiranja i upravljanja jahaćim stazama.

Integracija tehnologije kod Industrije 4.0 u konjički turizmu. Ova industrija smatra se narednom fazom u digitalizaciji poslovnih sistema gdje će digitalnim unapređenjem svojih proizvoda, tehnologije i usluga postići veću efikasnost, konkurentnost i produktivnost. Time će ujedno poboljšati industriju, trening jahača, brigu o konjima, upravljanje podacima te efikasnost proizvodnje. Primjer njihove tehnologije je uvođenje senzora pomoću kojega se automatski prati zdravlje konja, potrošnja vode i hrane te trening konja. Uređaj koji trenerima i analitičarima omogućuje uviđaj kako najbolje prilagoditi prehranu i trening konja na osnovu njegovih specifičnih potreba i ciljeva te Blockchain tehnologija u upravljanju konjičkim podacima. Ona se primjenjuje za sigurno dijeljenje i skladištenje podataka o konjima. To uključuje genetsku povijest, vlasničke informacije, medicinske zapise i rezultate takmičenja, što omogućava transparentnost i pouzdanost u konjičkoj industriji.

8. SWOT ANALIZA

Tablica 6: Swot analiza konjičkog turizma

SNAGA	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Stalno ulaganje u znanje, objekt, životinje i mogućnost širenja poslovanja• ne zahtjeva prevelika ulaganja• jahački klubovi i centri turistima nude brojne mogućnosti• u ovom turizmu mogu sudjelovati sva starosne skupine• boravkom i jahanjem u prirodi dolazi do poboljšanja zdravlja• davatelji smještaja u ruralnim prostorima nude svojim turistima odmor u područjima očuvane prirode, višesatno jahanje po bližim područjima• dolaskom stranih turista poboljšava se međunarodna komunikacija• upoznavanje te razumijevanje života i prilika u ruralnim krajevima• povećanje posjeta u ruralnim područjima i suradnja s drugim klubovima	<ul style="list-style-type: none">• Blizina lokalnog stanovništva (miris, buka)• nedovoljna prometna povezanost• nedostupnost škola jahanja• nedostupnost uvježbavanja mogućih jahača početnika• nedostupnost područja zbog svog geografskog položaja• ekološki i socijalni upravljači kapaciteti

<ul style="list-style-type: none"> • Vlastita proizvodnja hrane za konje • dobra dopuna drugim oblicima turizma • postojanje i promocija konjičkog turizma • Konjičkim turizmom se ističe dostupnost i boravak u nekorištenim područjima 	
ŠANSE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje smještajnih kapacitet • dobra dopuna drugim oblicima turizma • svoje usluge i aktivnosti cijenom mogu se prilagoditi različitim međunarodnim tržištima • jahačima se u konjičkom turizmu povećava veći broj turista koji posjećuju neko područje • predstavljanjem sve većim brojem lokalnih autohtonih pasmina turistima promovira se sve veća edukacija sa profilom pasmine • povećanje domaćeg i međunarodnog turizma općenito 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdravstveno stanje konja i starosna dob • Nelojalna konkurencija malih neprijavljenih škola jahanja • održavanje divljine • riješena prava zemljišta • zaštita divljih životinja i njihovih staništa

Izvor: izrada autora

Kao glavna **snaga** razvoja turizma u Osječko- baranjskoj županiji ističe se stalno ulaganje u znanje, objekt, životinje. Mogućnost širenja poslovanja i ne zahtjeva prevelika ulaganja zbog geografske raznolikosti kao što su raznovrsni tereni i prirodni resursi koji mogu biti iskorišteni za različite vrste konjičkog turizma. Slično tomu davatelji smještaja u ruralnim prostorima nude svojim turistima odmor u područjima očuvane prirode, višesatno jahanje po bližim područjima jer ne zahtjeva dodatno planiranje, a istovremeno daje osjećaj turistu koji traže boravak i aktivnost na otvorenom. Jahački klubovi i centri turistima nude kratke rezidencijalne odmore, povećanje tjelesne kondicije i iskustva u jahanju čime kombinacijom ovih elemenata čini ponudu konkurentnom i jedinstvenom. Životinja se može iskoristiti u cjelini od njegovog rođenja do starosti. U mladosti se može koristiti za rekreativno jahanje i turističke ture po prirodnim stazama i ruralnim područjima iz čega proizlazi da se boravkom i jahanjem u prirodi dolazi do poboljšanja zdravlja, a u starosti može biti koristan u terapijskim programima kao što su terapijsko jahanje. Ovaj turizam pogodan je za sve starosne skupine jer se životinja može prilagoditi svim aktivnostima. Na primjer, djeca mogu uživati u edukativnim programima o konjima, dok odrasli mogu uživati u rekreativnom ili sportskom jahanju. Također u snagu spada da se dolaskom stranih turista poboljšava međunarodna komunikacija, upoznavanje te razumijevanje života i prilika u ruralnim krajevima. Suradnja s drugim klubovima jer se time omogućuje proširenje proširiti mrežu kontakata i partnerstava u industriji konjičkog turizma, bolja pozicija na tržištu i dijeljenje kvalitetnije opreme. Vlastita proizvodnja hrane za konje koja omogućuje manje troškove za hranu te daje boljoj kvaliteti i održivosti. postojanjem i promocijom konjičkog turizma ističe se postojanje očuvanih područja prirodne ljepote i parkova prirode. Konjičkim turizmom se ističe dostupnost i boravak u nekorisćenim područjima što omogućuje očuvanje prirodnih resursa jer smanjuje pritisak na popularnije turističke destinacije.

Slabost konjičkog turizma je blizina lokalnog stanovništva. Jedan od razloga je buka i mogućnost preopterećenja kapaciteta lokalnih konjičkih klubova, farmi ili drugih turističkih objekata, što može dovesti do smanjenja kvalitete usluge i zadovoljstvo posjetitelja. Isto

tako manja zainteresiranost lokalnog stanovništva za domaću ponudu zbog zasićenosti i dugog poznavanja te ponude. Nedovoljna prometna povezanost što uzrokuje negativan ekonomski utjecaj na lokalnu zajednicu jer može ograničiti potencijalni priljev turista i prihoda od turističkih aktivnosti, te ograničava mogućnost za organizaciju turističkih aktivnosti poput vožnje kočijama, ture na konjima, posjete ruralnim farmama i sl. Osim nedovoljne prometne povezanosti javlja se problem nedovoljne dostupnosti školi jahanja i nedovoljno uvježbavanja mogućih jahača početnika. Uzrok tomu je nedostatak obrazovne infrastrukture, a posljedica je smanjenje broja potencijalnih turista.

Šansa za bolji razvoj turizma javlja se povećanje smještajnih kapaciteta jer omogućava regiji da se bolje pozicionira na turističkom tržištu čime će povećati turističku infrastrukturu i bolju zaradu. Konjički turizam dobra je dopuna drugim oblicima turizma jer produžuje sezonu. Na primjer turist koji dolazi zbog ostalih aktivnosti kao što je kulturni ili gastronomski može si produžiti svoj boravak kako bi uživao u aktivnostima koji nudi konjički turizam. U šansu spada da konjički turizam svoje usluge i aktivnosti cijenom se može prilagoditi različitim međunarodnim tržištima jer time će lakše prilagoditi na tržišne promjene i trendove, a jedan od razlog što omogućuje prilagodbu tržištu je vlastita proizvodnja hrane. Predstavljanjem sve većim brojem lokalnih autohtonih pasmina turistima promovira se sve veća edukacija sa profilom pasmine. Čime se potiče njihov uzgoj i time ujedno i utječe na povećanje prodajne cijene grla.

Prijetnje su zdravstveno stanje konja i starosna dob, neloyalna konkurencija malih neprijavljenih škola jahanja, održavanje divljine, riješena prava zemljišta, zaštita divljih životinja i njihovih staništa.

9. KONJIČKI TURIZAM KAO PRILIKA ZA RAZVOJ RURALNOG PODRUČJA U SVIJETU

Konjički turizam, koji sadrži aktivnosti poput jahanja, sve je popularniji u ruralnim područjima te obuhvaća agroturizam i ekoturizam. Ovaj oblik turizma značajno doprinosi razvoju ruralnih regija, osobito u Europskoj uniji gdje 93% teritorija čini ruralna područja. Ova analiza razmatra kako konjički turizam može optimirati ruralni razvoj, s posebnim naglaskom na ulogu u farmama te doprinos ekoturizmu i agroturizmu.

Konjički turizam danas privlači veliki broj turista, ljubitelja konja i prirode te ujedno postaje sve popularniji oblik turizma u svijeta. Konjički turizam dijeli se u dvije skupine, a to su ekoturizam ili avanturistički te farmski ili agroturizam. Treba reći da konjički turizam ne djeluje samostalno kao neke ostale vrste turizma već je u velikom dijelu dio ruralnog turizma. Stoga je ruralni turizam najširi pojam koji podrazumijeva sve turističke usluge i aktivnosti unutar ruralnog područja. To uključuje ribolovni i lovni turizam, zatim turizam u parkovima prirode, zimski, zdravstveni, kulturni, seoski, ekoturizam i ostale.

Ruralni turizam ne predstavlja samo dopunsku djelatnost na svojem gospodarstvu kojom se stvara dodatni prihod već i profesionalna djelatnost kao što je konjički centar. Iz toga se može zaključiti da ruralni prostor nije točno određen. Isto tako, podrazumijeva područja u kojem prevladavaju mala naselja i sela, seoski okoliš, zaseoci, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, s poljoprivredom i šumarstvom kao glavnim gospodarskim granama te prirodno okruženje. Za odredbu mogućeg razvoja konjičkog turizma u ruralnim područjima potrebno je istaknuti veličinu ruralnog područja na europskoj razini, čime konjički turizam dobiva na boljem razvoju. U Europskoj uniji 93 % posjeda čini ruralno područje. Od toga 20 % ljudi živi u pretežito ruralnom području i 38 % u izraženo ruralnom.

Glavni cilj i prioritet EU-a je razvoj ruralnog turizma i ruralnog područja. Razlog tome je što ta područja nude brojne mogućnosti. Sa stajališta potencijala, nude razvitak novih sektora, stvaranje slike o udobnosti te mjestu za život i rad. Zatim promocija i imidž ruralnog prostora kao izvora zaliha prirodnih resursa i visokovrijednog krajolika. Jedan od

načina promocije je postavljanje platforme gdje je to uradio i menadžment prirodnih resursa, predstavljanjem platforme za ekonomsku diferencijaciju u ruralnim zajednicama.

Konjički turizam i/ili jahački turizam su dio rekreacije i turizma. Zbog toga se mogu prikazati sa više perspektiva kao što je kulturna i holistička. Jahanje ili jahački turizam nudi bolji razvoj regija koje su siromašnije uz promociju eko i agro ponude brojnim turistima. To sve nije moguće bez financijske i promidžbene potpore lokalnih vlasti, zajednice, države i županije te brojnih stručnih institucija. Također potrebna je jasna zakonska regulativa i određeni programi razvoja kao dio razvoja turizma.

9.1. Konjički turizam kao dio turizma na farmama

Turizam spada u jedan od najvećih sektora na svijetu koji se razvija jako brzo u vanjskoj ekonomskoj aktivnosti. Zbog visoke stope rasta, razvoja, znatnog priljeva stranih valuta, razvoja infrastrukture i sličnog pozitivno utječe na gospodarski i društveni razvoj zemlje u cjelini. Općenitim rastom turizma dovodi do toga da su ruralna područja određenim dijelom zaštićena od ekonomskih i socijalnih kriza. Loša strana razvoja turizma je pojava negativnog trenda kao što je opadanje zainteresiranosti za tradicionalne resurse, a to su farmerstvo i ribolov. Razvojem turizma dolaze i određene promjene, pa je takvu sudbinu doživio i turizam koji je baziran na konjima. Poznato je da su farmski turizam i poljoprivreda usko povezani. Pojavom sve većeg razvoja dolazi do opadanja njihove povezanosti gdje postoji sve manji udjel farmi koje su primarno mjesta poljoprivredne proizvodnje u asocijacijama koje se bave organizacijom nacionalnog farmskog turizma.

Također promjenom u poljoprivredi, najviše su napredovale tzv. tradicionalne farme, mješovitih aktivnosti, gdje se posljednjih godina vidi jasan trend njihove specijalizacije te sve većim uključivanjem u proizvodnju poslovanja velikih kompanija. Sa takvim promjenama suočavaju se i sami vlasnici farmi gdje su prisiljeni kretati se uz korak sa trendom i promjenama u proizvodnji i načinu uporabe zemljišta. To uključuje prijelaz s tradicijskog farmerstva na različite uslužne djelatnosti, uključujući ruralni turizam.

Sinonim za farmski turizam je turizam na farmama i među njima postoji velika razlika. Farmski turizam obuhvaća smještaj razdvojen od farmskog okoliša, dok "turizam na farmama" porazumijeva aktivnosti u kojoj turist sudjeluje u obavljanju poslova na farmi. Primjer takvih aktivnosti je jahanje konja s članovima obitelji na farmama. Stoga konjički turizam zahvaljujući jahanju konja na farmama te potrebom za zemljištem i opremom farme te brojnim drugim elementima opravdano je dio turizma na farmama. U te elemente još spada sposobnost komunikacije s turistima, upravljanje njima i njihovim odnosom te osoblje koje se brine za konje, koje mora biti vješto u jahanju, treningu, obuci konja. Turizam baziran na konjima nije samo izvor zarade već i način života. Osobe koje poslovno ulaze u svijet konja najčešće kreću iz osobnih ili hobističkih razloga odnosno spojiti ljubav i posao. Provedena istraživanja pokazuju da poduzetnici bez obzira na veliki

broj sati koji posvećuju svejedno uživaju u poslu koji rade. Danas uzgoj i trening te mala poslovanja sve više postaju važan dio zarade u ruralnim područjima.

9.2. Uloga konjičkog turizma u razvoju ekoturizma i agroturizma

Ova interdisciplinarna tema ima sve veći značaj u svijetu turizma, posebno u kontekstu rastuće svijesti o očuvanju okoliša i potrazi za autentičnim iskustvima. Konjički turizam predstavlja spoj prirode, kulture i avanture, te ima ključnu ulogu u pozitivnom razvoju ekoturizma i agroturizma. Posjetiteljima pruža jedinstvena iskustva koja istovremeno promiču održivost, povezanost s prirodom i podršku ruralnim zajednicama. Kroz konjički turizam omogućuje se posjetiteljima da istraže netaknute prirodne ljepote i zaštićene prirodne parkove na ekološki prihvatljiv način. Vožnjom konja kroz divljinu pruža posjetiteljima prilika da dublje upoznaju lokalni ekosustav, promatrajući divlje životinje u njihovom prirodnom okruženju i istražujući raznolikost biljnog svijeta. Na taj način, konjički turizam potiče svijest o važnosti očuvanja prirodnih resursa i promiče ekološku osviještenost među posjetiteljima.

Također integracijom konjičkog turizma u agroturizam pruža priliku za oživljavanjem ruralnih područja, gospodarski oporavak i promicanje održive poljoprivrede. Posjetitelji mogu uživati u jahanju kroz polja, voćnjake i vinograde, upoznavajući se s tradicionalnim poljoprivrednim praksama na agroturističkim farmama, degustirajući lokalne proizvode. Ovisno od razine obučenosti u jahanju, farme mogu imati i stupnjevanu ponudu jahanja, od početnika i škole jahanja do iskusnih jahača koji samostalno ili u grupi na konjima mogu obilaziti neku regiju. Upravo države koje imaju siromašne regije imaju veliku mogućnost poticanju ekonomskog razvoja kroz ekoturizam i agroturizam. Jedan od razloga je nedostatak atraktivnih turističkih resursa poput luksuznih hotela ili velikih turističkih atrakcija. Ove regije često imaju netaknute prirodne ljepote i bogatu kulturnu baštinu, ali im nedostaje infrastruktura i kapaciteti za masovni turizam. Ovim postupkom potiče se direktna interakciju s lokalnim farmerima i proizvođačima, što rezultira ekonomskim poticajem za ruralne zajednice i očuvanje kulturne baštine vezane uz poljoprivredu.

Unatoč brojnim prednostima, konjički turizam u ekoturizmu i agroturizmu suočava se s određenim izazovima. Jedan od ključnih izazova je očuvanje prirodnih resursa i biodiverziteta, jer prekomjerno korištenje može imati negativne posljedice na ekosustave.

Također, potrebno je voditi računa o dobrobiti konja i osigurati etičko postupanje prema životinjama. Nadalje, nedostatak infrastrukture i edukacije u ruralnim područjima može ograničiti razvoj konjičkog turizma u tim regijama.

Konjički turizam igra ključnu ulogu u razvoju ruralnih područja preko integracije u ekoturizmu i agroturizmu. Pružajući ekonomske dobiti i očuvanje kulturnih nasljeđa, kao i omogućavajući interakciju s prirodom i lokalnim zajednicama, konjički turizam poboljšava uvjete u ruralnim regijama. Iako postoje izazovi poput dobrobiti konja i konzervacije prirodnih resursa, pravilno upravljanje može značajno doprinijeti održivom razvoju ovih područja.

10. ZAKLJUČAK

Osječko-baranjska županija prepoznata je kao važna destinacija za konjički turizam zahvaljujući jedinstvenom spoju prirodnih ljepota, kulturne znamenitosti i širok spektar rekreacijskih aktivnosti. Svojim strateškim položajem te očuvanim prirodnim i kulturnim dobrima, pozicionira županiju kao važnog faktora u hrvatskoj turističkoj industriji. Posebnim naglaskom na niše poput turizma u prirodi i konjičkog sporta. Konjički turizam u ovoj regiji može dodatno stimulirati ekonomski i kulturni rast kroz stalna ulaganja promociju lokalnih kulturnih događanja i turističku infrastrukturu. Ključni elementi uključuju organizaciju natjecanja, uređene turističke staze i terapijsko jahanje, čime se pridonosi bogata i raznolika turističke ponuda. Uprkos izazovima koji se pojavljuju kao što je nedovoljan broj kvalificiranih vodiča ili slaba vidljivosti konjičkih pansiona, sprovođenjem integriranih marketinških strategija može se privući turiste i povećati svijest o konjičkom turizmu kao jedinstvenom iskustvu. Također jedan od ključnih stvari je promicanje održivog i odgovornog razvoja u ovom sektoru. Na taj način može se dodatno unaprijediti turističku ponudu županije, potaknuti pozitivan utjecaj na okoliš te podržati ekonomski i društveni napredak lokalne zajednice.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Čačić, M, Konjički turizam, Zagreb, ožujak 2012.
2. Čačić, M., Dražić M., Čačić A., Karapandža N. (2021.): Djeca kao potencijal razvoja hrvatske konjičke industrije. Zbornik radova. 56. Hrvatski i 16. Međunarodni simpozij agronoma. Vodice, 578-582.
3. The global Development Research Center (GDRC). SD Features. Definitions. [Održivi razvoj: definicije \(gdrc.org\)](http://gdrc.org)

Neobjavljeni materijali:

Domaći neobjavljeni materijali:

1. Bjelić, Jelen (2020). Projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji: <https://repositorij.bak.hr/en/islandora/object/bak%3A128/datastream/PDF/view>
2. Burda, Andrea (2016). RADNE AKTIVNOSTI DRŽAVNE ERGELE ĐAKOVO U POSLJEDNJEM DESETLJEĆU: [view \(unios.hr\)](http://unios.hr)
3. Čačić M., Šimundža S., Matasović M.(2013). ULOGA LIPICANACA U RAZVOJU HRVATSKOG KONJIČKOG TURIZMA: https://www.researchgate.net/profile/Mato-Cacic-2/publication/279925394_ULOGA_LIPICANACA_U_RAZVOJU_HRVATSKOG_KONJICKOG_TURIZMA/links/559e71f708ae99dba598da16/ULOGA-LIPICANACA-U-RAZVOJU-HRVATSKOG-KONJICKOG-TURIZMA.pdf

4. Karačić, Tea (2022). PERSPEKTIVA RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI:
<https://repozitorij.vuka.hr/islandora/object/vuka%3A2376/datastream/PDF/view>
5. Novaković ud. Mandić, Karolina (2021). ANALIZA MATERIJALNIH KOMPENZACIJA (NA PRIMJERU PODUZEĆA DRŽAVNA ERGELA ĐAKOVO I LIPIK): <https://zir.nsk.hr/islandora/object/efos%3A4358/datastream/PDF/view>
6. Pejić, Stela (2015). Uzgoj konja lipicanske pasmine u Republici Hrvatskoj:
[MergedFile \(nsk.hr\)](#)
7. Petrović, Matea (2022). Potencijali razvoja kulture i turizma na području Slavonije: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A7698/datastream/PDF/view>
8. Sić, Nives (2019). Intenzivnost konjogojstva na području Osječko- baranjske županije u razdoblju 2013.-2018.godine:
<https://zir.nsk.hr/islandora/object/pfos%3A1965/datastream/PDF/view>
9. Šimić, Josipa (2021). KONJIČKI TURIZAM U FUNKCIJI ODRŽIVOG RAZVOJA SLAVONIJE: [view \(nsk.hr\)](#)
10. Tuđa, Mihael (2023). Poslovni plan: ideja ulaganja u obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo:
<https://www.unirepository.svkri.uniri.hr/islandora/object/fthm%3A3579/datastream/PDF/view>

11. Vićentijević Kosana (2019). KONJIČKA INDUSRIJA U SVETLU CIRKULARNE EKONOMIJE

https://www.researchgate.net/profile/Kosana-Vicentijevic/publication/335620140_KONJICKA_INDUSRIJA_U_SVETLU_CIRKULARNE_EKONOMIJE/links/5d70d7e2299bf1cb80886005/KONJICKA-INDUSRIJA-U-SVETLU-CIRKULARNE-EKONOMIJE.pdf

12. Vićentijević Kosana (2022). UTICAJ INTERNET OF THINGS TEHNOLOGIJE NA KONJIČKU INDUSTRIJU:

https://www.researchgate.net/profile/Kosana-Vicentijevic/publication/358279486_UTICAJ_INTERNET_OF_THINGS_TEHNOLOGIJE_NA_KONJICKU_INDUSTRIJU/links/61fa9b85007fb504472fd0b5/UTICAJ-INTERNET-OF-THINGS-TEHNOLOGIJE-NA-KONJICKU-INDUSTRIJU.pdf

Strani neobjavljeni materijali:

1. Baban, M. (n.d.) Analysis of horse breeding and equestrian sports in the Republic of Croatia: [\(PDF\) Analysis of horse breeding and equestrian sports in the Republic of Croatia | Mirjana Baban - Academia.edu](#)
2. Baban, M. (n.d.). Horse-based Tourism: Community, Quality and Disinterest in Economic Value: [\(PDF\) Horse-based Tourism: Community, Quality and Disinterest in Economic Value \(researchgate.net\)](#)

Statističke I ostale publikacije:

1. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: <https://dzs.gov.hr/>

2. Figures and Impact Study of the Equine Industry in Finland:
[https://www.europeanhorsenetwork.eu/app/download/34047699/EHN+Drozzin+P
eltonen+28.11.2023.pdf](https://www.europeanhorsenetwork.eu/app/download/34047699/EHN+Drozzin+P
eltonen+28.11.2023.pdf)

Materijali stručnih organizacija:

1. Hrvatska gospodarska komora:
<https://www.hgk.hr/zupanijska-komora-osijek/gospodarski-profil-zupanije>
2. TURISTIČKA ZAJEDNICA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE TURISTIČKO
VIJEĆE 2022:
[https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2023/04/IZVJESCE-O-
RADU-S-FINANCIJSK-IM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2022.pdf](https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2023/04/IZVJESCE-O-
RADU-S-FINANCIJSK-IM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2022.pdf)
3. TURISTIČKA ZAJEDNICA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE TURISTIČKO
VIJEĆE 2023:
[https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-
RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf](https://visitslavoniabaranja.com/wp-content/uploads/2024/04/IZVJESCE-O-
RADU-S-FINANCIJSKIM-IZVJESCEM-TZ-OBZ-2023-2.pdf)
4. federation internationale de tourisme equestre: [FITE-NET - LES BASES DU
TOURISME ÉQUESTRE](#)

Internetske stranice:

Domaće internetske stranice

1. HRČAK - Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske: [dfgthdfgh \(srce.hr\)](#); (10.1.2024.)
2. Službena stranica Osječko- baranjske županije: <https://www.obz.hr/>; (5.3.2024.)
3. Wikipedia: [Osječko-baranjska županija – Wikipedija \(wikipedia.org\)](#); (5.3.2024.)

Strane internetske stranice

1. ESCAPE TO OSIJEK-BARANJA COUNTY AND ITS EPIC SIGHTS AND FLAVOURS: [Escape to Osijek-Baranja County and its Epic Sights and Flavours - Total Croatia \(total-croatia-news.com\)](#); (7.3.2024.)
2. Osijek- Baranja County: [Osijek - Baranja County - Invest Croatia \(gov.hr\)](#); (7.3.2024.)

Stručni članci:

1. Univerzitet Ovidius. (2021). Equestrian Tourism: <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/2021/Section%203/11.pdf>
2. Openedition. (n.d.). Tourism and the intangible heritage of the horse: [Tourism and the intangible heritage of the horse \(openedition.org\)](#)

POPIS SLIKA

Slika 1: Shema moderne konjičke industrije	4
Slika 2: Logo Međunarodnog saveza konjičkog turizma	10
Slika 3: Trail jahanje	14
Slika 4: Trekking jahanje.....	15
Slika 5: Daljinsko jahanje.....	15
Slika 6: Grb Osječko- baranjske županije	21
Slika 7: Osječko - baranjska županija	21
Slika 8: Kopački rit	25

POPIS TABLICA

Tablica 1: Noćenja u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju 2016. – 2023.....	29
Tablica 2: Noćenja u Osječko- baranjskoj po lokalnim turističkim zajednicama u 2022. godini	30
Tablica 3: Noćenja u Osječko-baranjskoj po lokalnim turističkim zajednicama u 2023. godini	31
Tablica 4: Top 10 stranih zemalja po noćenjima i dolascima, usporedba 2023. i 2022. godine.....	32
Tablica 5: Broj dolazaka i noćenja turista iz hrvatskih županija 2023.....	33
Tablica 6: Swot analiza konjičkog turizma	48

POPIS DIJAGRAMA

Dijagram 1: Prikaz broja noćenja po mjesecima za 2023. i 2022. godinu.....	34
--	----

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Udio noćenja po dobnim skupinama	35
Grafikon 2: Broj noćenja po vrstama objekata	36